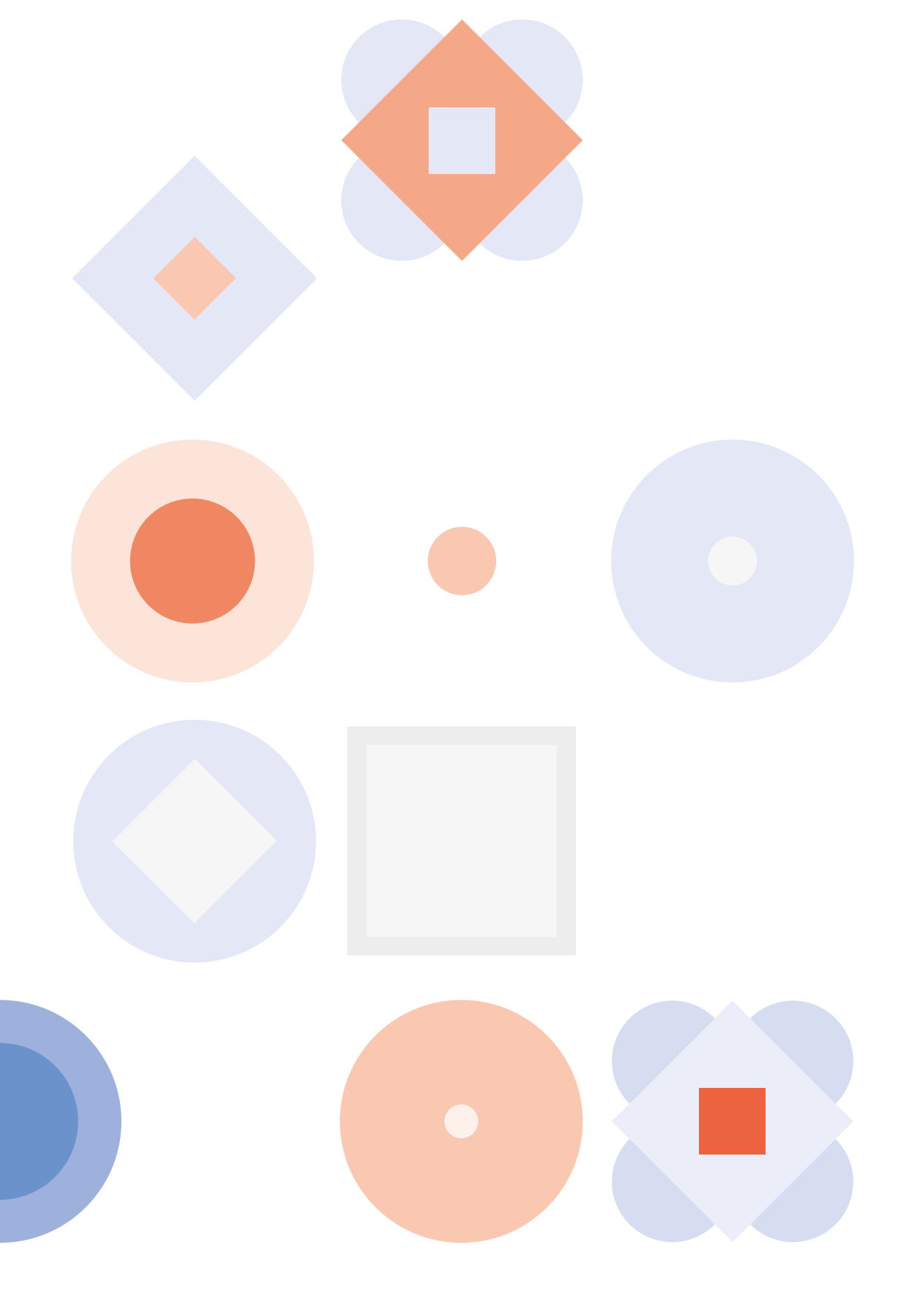
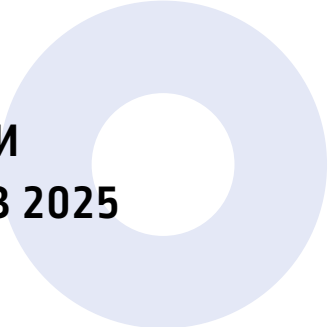
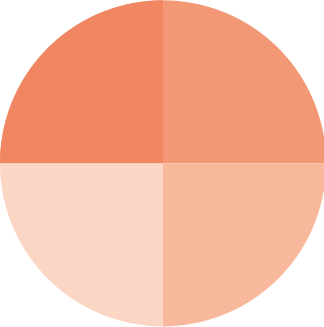

Результати опитування громадської думки в Україні
Центр Мєрошевського

ОЧИМ УКРАЇНЦІВ 2025

ПОЛЬЩА І ПОЛЯКИ ОЧИМА УКРАЇНЦІВ 2025

Результати опитування громадської думки в Україні
Центр Мєрошевського

Варшава, січень 2026
Центр Мєрошевського

Опитування

Info Sapiens

Аналіз та звіт

Вікторія Галкіна, Ольга Максименко, Інна Волосевич

Вступ

Лукаш Адамський, Ернест Вицішкович

Переклад вступу

Ігор Родюк

Графічний дизайн та верстка

dobosz.studio

Видавець

Центр діалогу ім. Юліуша Мєрошевського
вул. Ясна 14/16а, 00-041 Варшава, Польща
тел. + 48 22 295 00 30
e-mail: kontakt@mierszowski.pl
www.mierszowski.pl

Зміст

1. Вступ	6
2. Інформація про дослідження	8
3. Зв'язки з Польщею	11
4. Ставлення до Польщі та поляків	35
5. Ставлення до окремих аспектів польсько-українських відносин	80

1. Вступ

Пропонуємо Вашій увазі черговий звіт з досліджень громадської думки в Україні, присвячений сприйняттю Польщі та поляків, підготовлений на замовлення Центру Мєрошевського українською соціологічною дослідницькою компанією «Info Sapiens». На відміну від хвиль досліджень з серпня 2022 року, жовтня 2023 року та листопада 2024 року, нинішнє опитування містить також висновки, отримані в результаті фокус-групових досліджень. Поглиблені інтерв'ю дають змогу глибше зрозуміти суспільні настрої українців, пов'язані з так званими «польськими темами».

Заохочуючи Вас до уважного прочитання цієї публікації, що порушує питання, які викликають жвавий інтерес як у польській, так і в українській громадській думці, вважаємо за доцільне звернути увагу на кілька тенденцій, зафіксованих у звіті.

Передусім помітно, що реальні зв'язки, які поєднують українців із Польщею, стають дедалі міцнішими. Поляки сприймаються українцями як нація, особливо близька їм у культурному сенсі. Зменшується частка осіб, які ніколи не були в Польщі. Дедалі більше родин мають близьких, що виїхали до Польщі після початку повномасштабної війни, а майже половина респондентів декларує наявність певного особистого досвіду, пов'язаного з Польщею. Йдеться, зокрема, про родинні й товариські контакти, знання мови чи зацікавлення культурою. Крім того, більшість українців протягом останнього року купували польські товари або користувалися послугами польських компаній, присутніх на українському ринку.

На рівні загального образу Польщі та поляків зберігається перевага позитивних і нейтральних асоціацій над відверто негативними. Водночас динаміка змін у ставленні до поляків свідчить про те, що порив вдячності, характерний для перших місяців війни помітно ослаб, поступившись місцем амбівалентним оцінкам. Частка українців, які декларують поліпшення свого ставлення до поляків від 2022 року, суттєво

зменшилася, натомість частка тих, у кого це ставлення погіршилося, зросла.

Причинами поліпшення оцінок залишаються, насамперед, пам'ять про надану допомогу – гуманітарну, матеріальну та військову, зокрема про гостинне прийняття біженців. Натомість, погіршення ставлення найчастіше пов'язується з безпосереднім досвідом або інформацією про недружнє поводження з українцями, а також з економічними конфліктами: зерновою кризою та блокадою кордону. Вплив останніх чинників, однак, був значно меншим, ніж два роки тому. Тоді коротке додаткове опитування, проведене через три місяці після дослідження жовтня 2023 року, в період напруженості на кордоні, засвідчило, що частка українців із позитивним ставленням до Польщі та поляків знизилася в той час аж на 22,5 відсоткових пункти.

Варто водночас зауважити, що українці часто запам'ятовують ті прояви поведінки поляків, які сприймають як ознаку гордині або як вираження переконання у польській «культурній вищості». Попри це загальний баланс суспільних настанов залишається помірковано позитивним: 43% українців нині мають позитивну думку про поляків, майже половина (49%) – нейтральну, а негативно налаштованих – лише 8%.

Важливим і водночас чутливим виміром досліджуваних настроїв є історична пам'ять та суперечки щодо інтерпретації минулого. Зі звіту випливає, що зростає усвідомлення того, що Волинська різанина становить проблему в польсько-українських відносинах, однак це не супроводжується готовністю прийняти очікування польської громадської думки, тобто змінити або принаймні скоригувати ставлення українців до УПА. Водночас, більшість українців підтримує постулат спільних польсько-українських досліджень цього злочину, поділяючи при цьому позицію української влади та інтелектуалів, згідно з якою вибачення за минуле можливі лише на засадах взаємності. На

такий стан свідомості, безперечно, впливає й асиметрія у відчутті провини: більше українців вважають, що саме поляки мають підстави відчувати провину перед українцями, ніж навпаки. У фокус-групових висловлюваннях виразно звучить постулат «зрозуміти й пробачити» за одночасного заперечення інструменталізації історії задля досягнення поточних політичних цілей.

Ще одним важливим мотивом є сприйняття Польщі як держави, що підтримує Україну у військовому й гуманітарному вимірах, а також на шляху до європейської інтеграції. Хоча респонденти частіше вказують Велику Британію та Німеччину як головних постачальників військової допомоги, Польща залишається одним із двох найважливіших партнерів у гуманітарній сфері та ключовою союзною країною «першого контакту», особливо в початковий період війни. Водночас, більшість українців сподівається, що Польща підтримуватиме Київ як у боротьбі з російським агресором, так і в процесі інтеграції до Європейського Союзу. Разом із тим спостерігається поступове зменшення частки осіб, переконаних у безумовності цієї підтримки.

У звіті також поставлено питання про ставлення українців до провідних польських політиків. Прем'єр-міністр Дональд Туск вирізняється найвищим рівнем упізнаваності та перевагою позитивних оцінок, тоді як нехиті до президента Кароля Навроцького декларує утричі більше респондентів, ніж до прем'єра Туска, віцепрем'єр-міністра і міністра закордонних справ Радослава Сікорського чи лідера партії «Право і справедливість» Ярослава Качинського. Фокус-групові дослідження виразно показують, що респонденти слабо орієнтуються в деталях польської політики,

а свої судження формують на підставі сигналів, що надходять з українських медіа, а також поодиноких, часто емоційно забарвлених повідомлень. Подекуди до цього додається й віра в конспірологічні теорії.

Наскрізною суттєвою тенденцією, що проходить через усі частини звіту, є усвідомлення ролі російської інформаційної війни та спроб посварити Польщу й Україну. Нерідко респонденти трактують раптові загострення суперечок — як у історичній, так і в економічній площині — як наслідок дій «третьої сторони», передусім Росії, яка прагне підірвати єдність держав, що підтримують Україну. Мотив російських дезінформаційних операцій спонтанно з'являється як під час обговорення «волинської теми», так і в аналізі причин прикордонних блокад чи інтернет-наративів про нібито польські плани підпорядкування собі Західної України, хоча таким повідомленням українці здебільшого не довіряють.

Таким чином, звіт підтверджує спостереження, що характерні для початку війни емоційні, позитивні, подекуди навіть ейфорійні оцінки українців щодо Польщі та поляків українців поступилися образу поляків як партнера, культурно близького, з яким українців поєднує бачення безпеки всієї Центрально-Східної Європи, але який водночас має чимало власних інтересів і в якому зростає нехиті до українців. Українці при цьому зауважують, що на цю нехиті впливають втома польського суспільства від війни й присутності великої кількості українських біженців, а також пам'ять про злочини минулого.

д-р Ернест Вицішкевич

д-р Лукаш Адамський

2. Інформація про дослідження

Методологія

ОБСЯГ ВИБІРКИ:

1010

ІНТЕРВ'Ю

За час повномасштабної війни в Україні дослідницька агенція Info Sapiens провела чотири хвили дослідження ставлення українців до Польщі і поляків для польського Центру діалогу ім. Ю. Мєрошевського. Національно репрезентативна вибірка кожної хвили складала близько 1000 респондентів, максимальна теоретична похибка не перевищує 3,1%. Опитування проводилися 5–19 листопада 2025 року, 1–11 листопада 2024 року, 9–19 жовтня 2023 року та 11–15 серпня 2022 року.

Всі опитування проводилися методом CATI (телефонні інтерв'ю з використанням комп'ютера, computer-assisted telephone interviews) на основі випадкової вибірки мобільних телефонних номерів. Структура вибірки відповідає структурі дорослого населення підконтрольних Україні територій за такими параметрами як стать, вік, розмір населеного пункту і регіон проживання до повномасштабного вторгнення відповідно до даних Державної служби статистики станом на 01.01.2022. Опитування не проводилося у АР Крим, м. Севастополь, а також в інших тимчасово окупованих Росією територіях України, де українські

оператори не надають послуги мобільного телефонного зв'язку. Також опитування не охоплює українців, що виїхали за кордон.

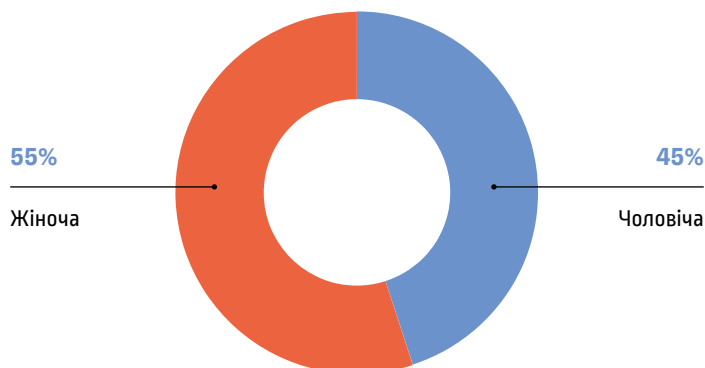
Для даного дослідження було виділено регіони, які мають історичні зв'язки з Польщею — це Галичина і Правобережжя (без Галичини, Закарпаття та Буковини).

24–26 листопада 2025 року також було проведено 6 фокус-групових досліджень (ФГД). По дві ФГД було проведено в кожному з вищевказаних регіонів — 1 ФГД з респондентами віком 25–45 р. і 1 ФГД — 46–65 р. Більшість респондентів у кожній ФГД розуміють польську мову хоча б на базовому рівні і відвідували Польщу і/або мають знайомих чи родичів, що на даний момент проживають в Польщі.

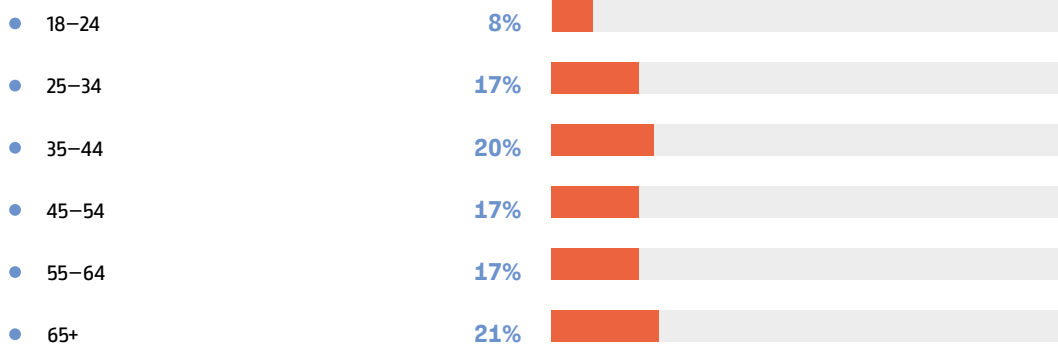
На деяких діаграмах дані не підсумовуються до 100%. Така ситуація трапляється у запитаннях із можливістю кількох відповідей. У випадку запитань, де передбачено лише одну відповідь, незначні відхилення від 100% пов'язані з округленням відсоткових показників.

Структура вибірки в опитуванні

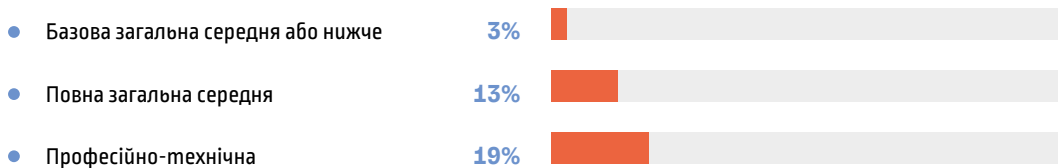
Стать

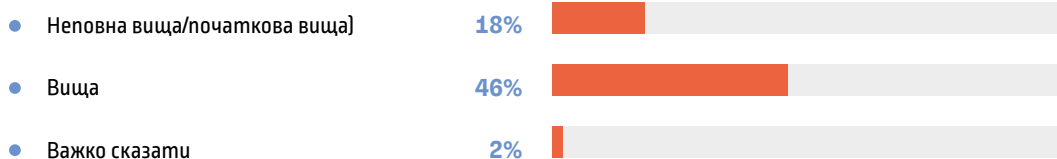

Вік

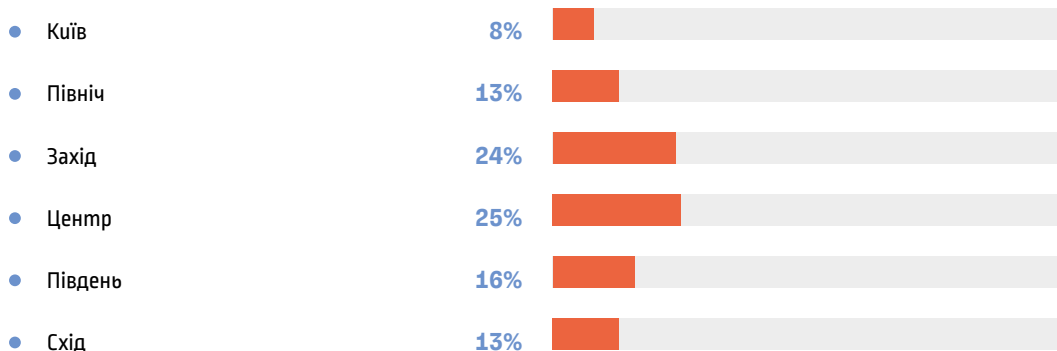

Освіта

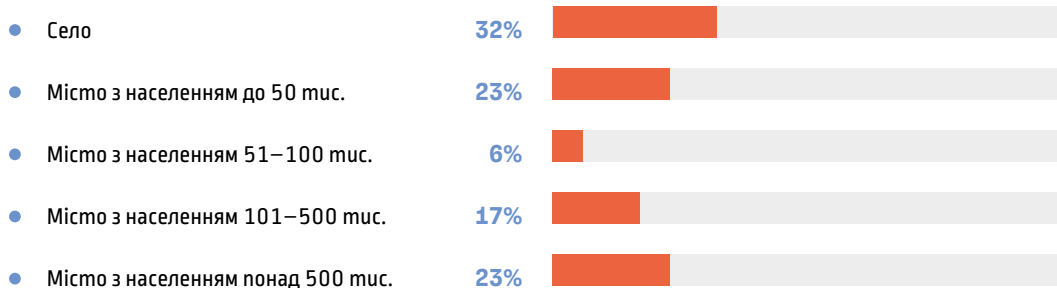

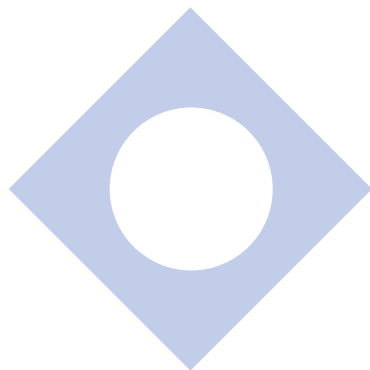

Регіон

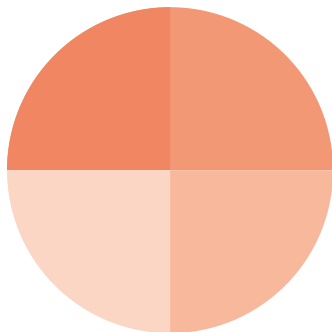
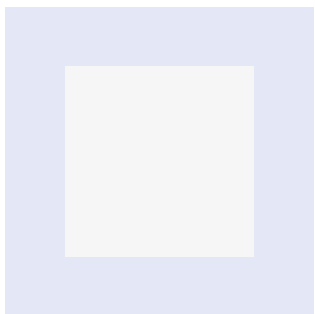
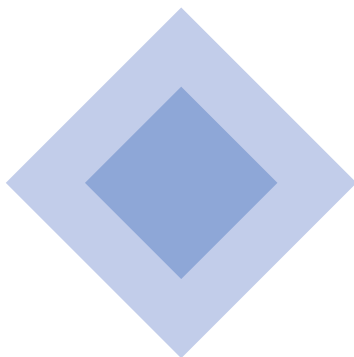
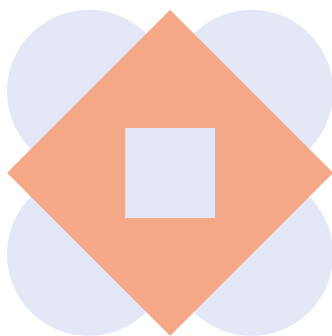

Розмір населеного пункту

Зв'язки з Польщею

Внаслідок втечі українців, що шукали притулку в Польщі, рятуючись від повномасштабної війни та підтримки Польщею України зв'язки між країнами продовжують посилюватися. Частка тих, хто ніколи не

був у Польщі, знизилася з **65%** у 2022–2023 роках до **56%** у 2025 році. Частка українців, які відвідували Польщу один або кілька разів зросла із **24%** у 2022–2023 роках до **30%** у 2025 році.

↓ ПИТАННЯ 1:

Ви були в Польщі?

2025

2024

2023

2022

Так, я навіть жив/жила там деякий час

Так, я був/ла один або кілька разів

Так, я був/ла багато разів

Ні, ніколи

Відвідування Польщі прямо пов'язане з географічною близькістю регіону: в Польщі побували **71%** жителів

Галичини, половина мешканців Правобережжя та третина респондентів з інших регіонів.

↓ ПИТАННЯ 2:

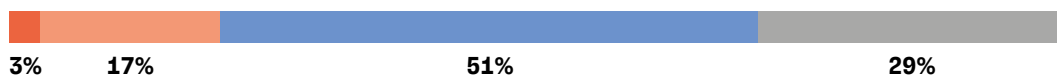
Ви були в Польщі?

За регіонами.

Загалом

Галичина

Правобережжя окрім Галичини

Інші регіони

Так, я навіть жив/жила там деякий час

Так, я був/була один або кілька разів

Так, я був/була багато разів

Ні, ніколи

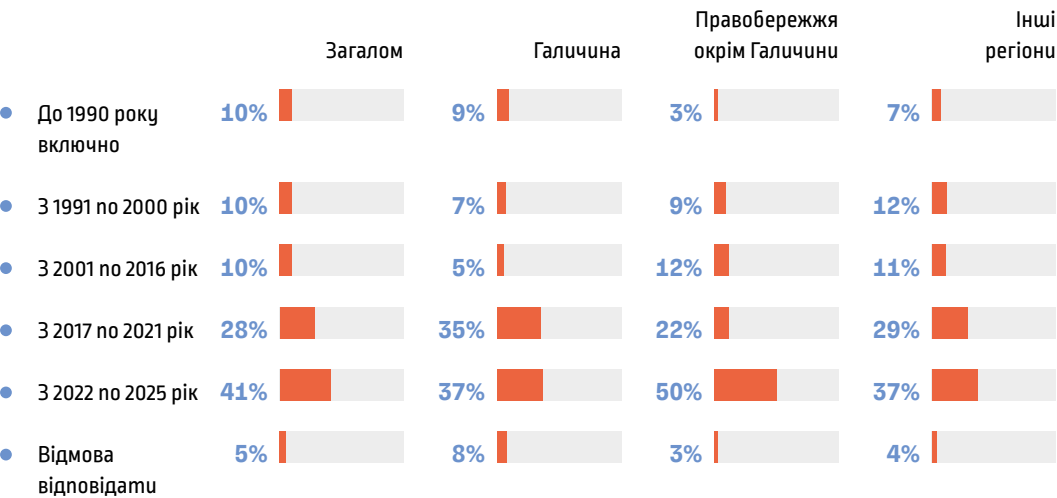
Свій останній візит у Польщу респонденти здебільшого здійснили після початку повномасштабної війни, причому це спостереження стосується передусім мешканців Правобережжя. **28%** востаннє відвідали Польщу у проміжку між скасуванням візового режиму

та початком війни, і тут найбільше відзначились галичани (**35%**), через географічну близькість. До набуття Україною незалежності у 1991 році згадки останнього візиту в межах **10%**.

↓ ПИТАННЯ З:

Коли востаннє ви були в Польщі?

За регіонами.

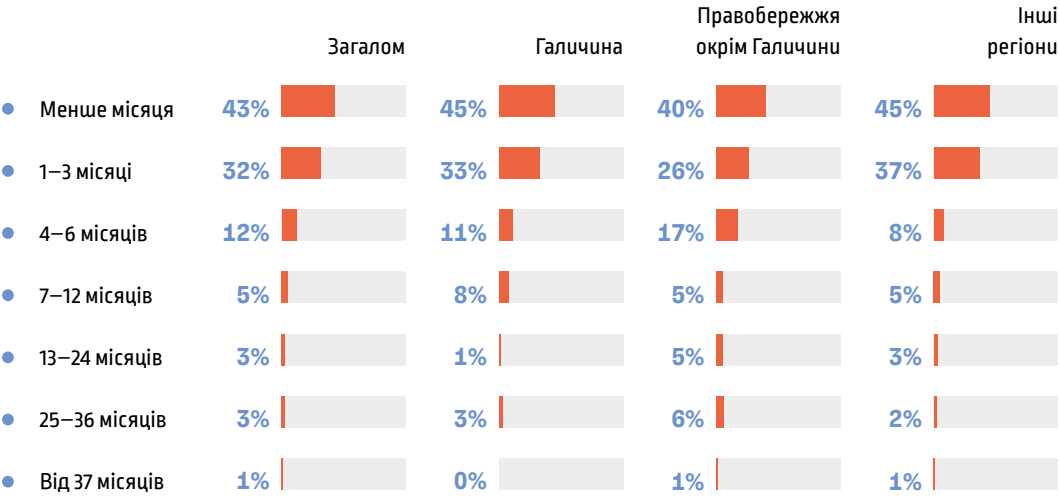

Стосовно часу, який люди проводили у Польщі, істотних географічних відмінностей не простежується. Найбільш популярними є короткочасні візити тривалістю до одного місяця – саме стільки провели у Польщі трохи менше половини (40–45%) українців. Візити

тривалістю від одного до трьох місяців здійснили до Польщі близько третини українських відвідувачів. Візити 12% українців тривали від 4 до 6 міс., і стільки ж перебували там більш тривалий час.

↓ ПИТАННЯ 4:

Скільки часу загалом Ви провели в Польщі?
За регіонами.

В **30%** українських родин є люди, які виїжджали в Польщу після повномасштабної війни – цей показник поволі

зростає із 2023 року, і свідчить про усвідомлення обсягів допомоги, наданої Польщею українським біженцям.

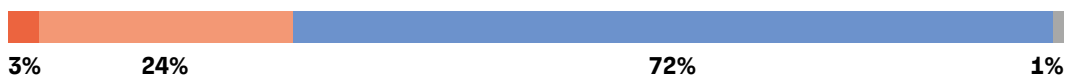
↓ ПИТАННЯ 5:

Чи є у Вашій родині люди, які виїжджали до Польщі після 24 лютого 2022 року?

2025

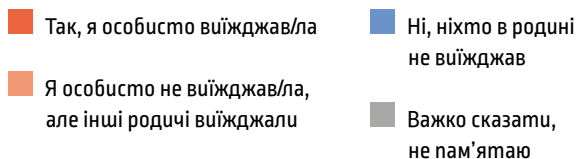
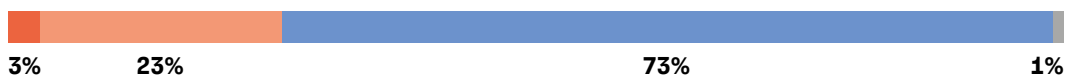
2024

2023

2022

На Правобережжі **39%** респондентів зазначили, що в їхніх родинах є люди які виїжджали в Польщу під час

повномасштабної війни, в Галичині – **37%**, в інших регіонах – **23%**.

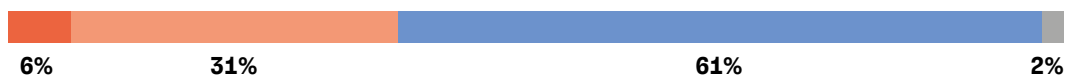
↓ ПИТАННЯ 6:

Чи є у Вашій родині люди, які виїжджали до Польщі після 24 лютого 2022 року? За регіонами.

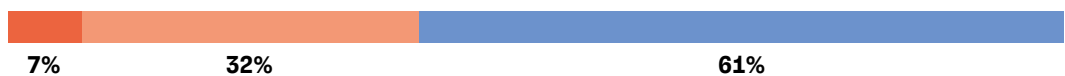
Загалом

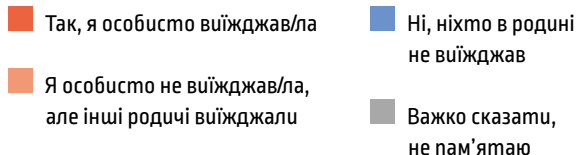
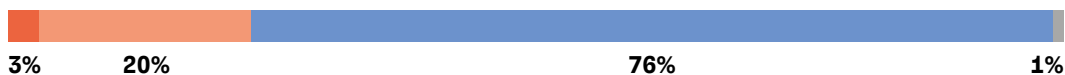
Галичина

Правобережжя окрім Галичини

Інші регіони

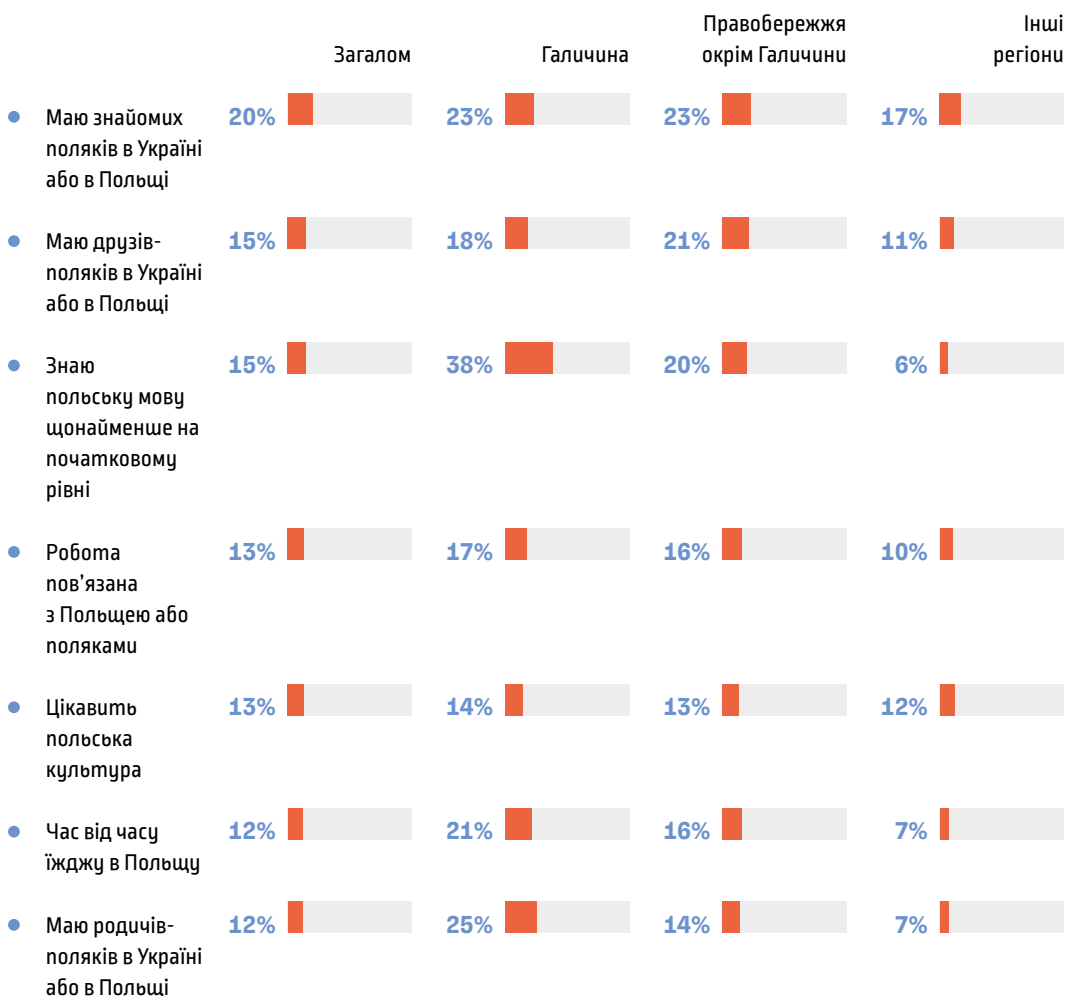

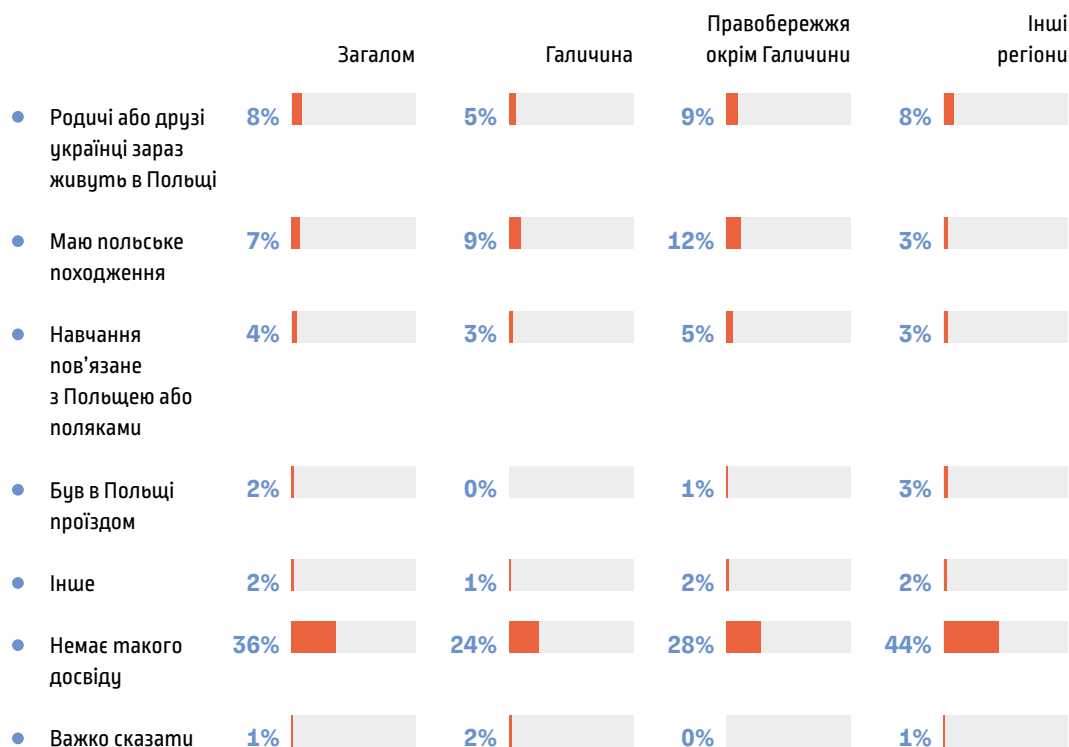
Значна частина українців (щонайменше кожен п'ятий) вказали, що мають знайомих поляків, **15%** і **12%** вказало, що мають друзів і родичів-поляків відповідно. Загалом більше ніж третину українців пов'язують з Польщею особисті родинні або дружні зв'язки. **15%** знають польську мову хоча б на початковому рівні,

13% цікавляться культурою, **7%** мають польське походження. Близько **13%** опитаних пов'язує з Польщею або поляками робота, і близько **4%** – навчання. Трохи більше третини не мають досвіду, який би їх якимось пов'язував із Польщею.

↓ ПИТАННЯ 7:

Який Ви маєте особистий досвід, пов'язаний із Польщею або поляками? За регіонами.

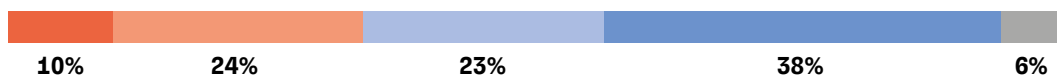
Більшість опитаних (57%) купували польські товари або користувалися польськими послугами протягом останніх 12 місяців в Україні. Йдеться в основному про

продукти харчування (зокрема солодоші), побутову хімію та косметику, одяг, промислові товари, транспортні та туристичні послуги.

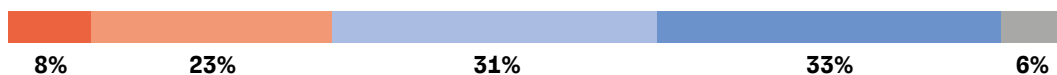
↓ ПИТАННЯ 8:

Чи купували Ви польські товари або користувалися польськими послугами протягом останніх 12 місяців в Україні? За регіонами.

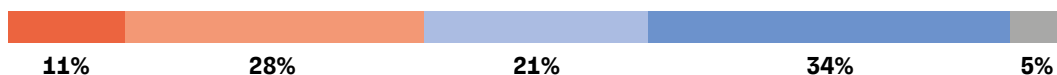
Загалом

Галичина

Правобережжя окрім Галичини

Інші регіони

Так, часто

Рідко

Важко сказати

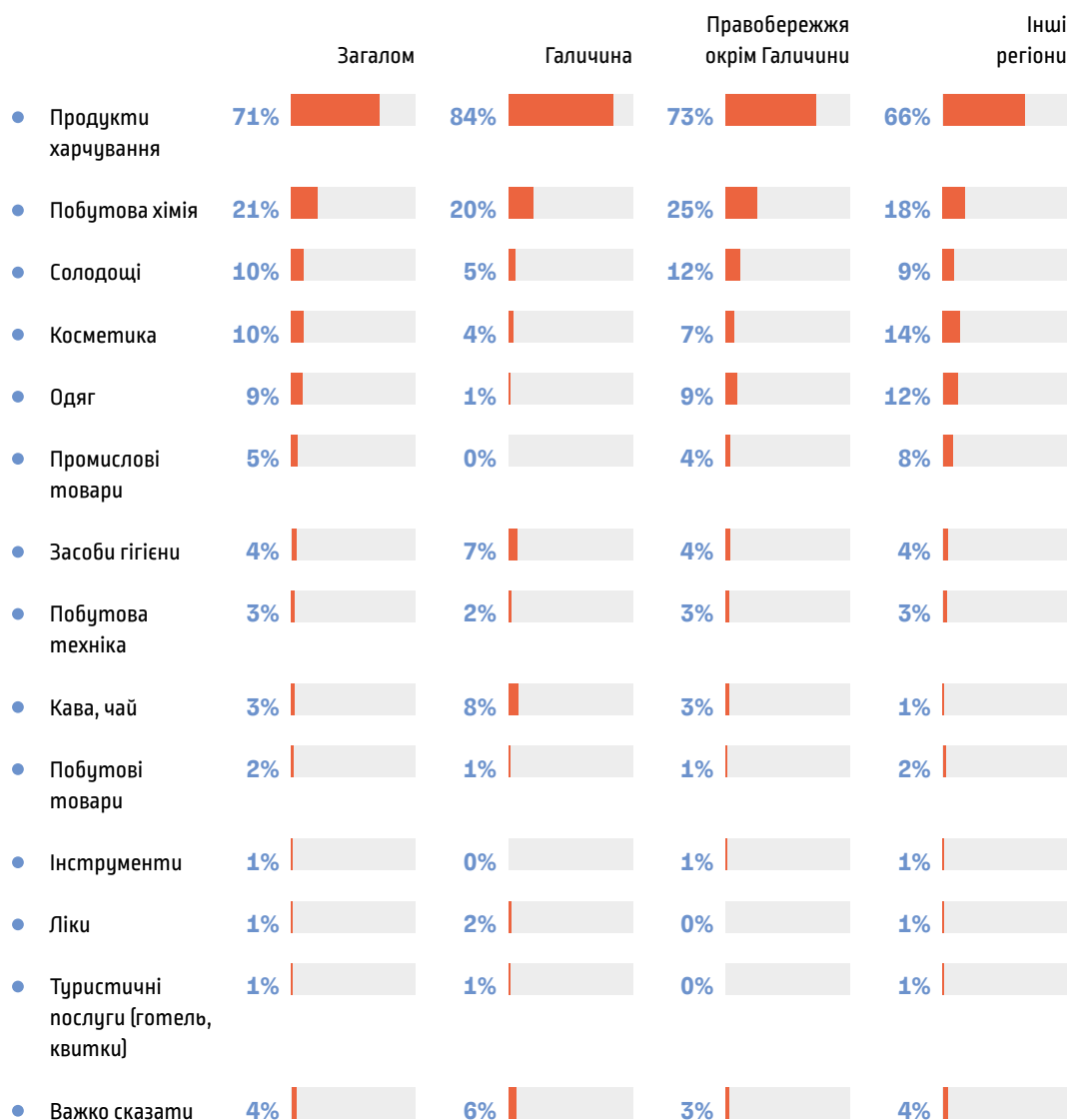
Іноді

Жодного разу

↓ ПИТАННЯ 9:

Які саме товари або послуги?

За регіонами.

Близько третина опитаних заявили, що вони особисто, або їх знайомі/родичі мають досвід недобррозичливого ставлення до українців з боку поляків у Польщі. Частка українців, які стикнулися

з випадками недобррозичливого ставлення, вища серед галичан (37%), тоді як серед мешканців Правобережжя вона становить 32%, а серед мешканців інших регіонів – 27%.

↓ ПИТАННЯ 10:

Чи стикалися Ви особисто або через близьких із випадками недобррозичливого ставлення до українців у Польщі? За регіонами.

Загалом

Галичина

Правобережжя окрім Галичини

Інші регіони

Так, особисто

Ні

Так, знайомі/родичі

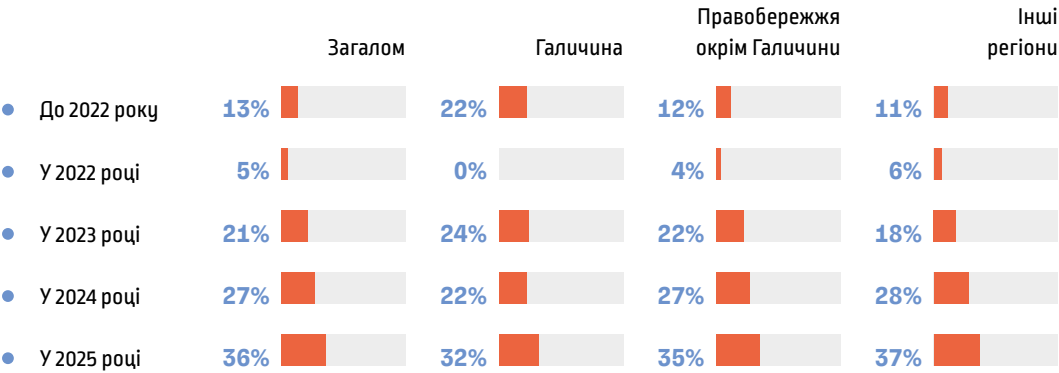
Важко сказати

Незалежно від регіону походження, але з очевидною висхідною динамікою, у 2025 році **36%** українців

у Польщі стикнулися з недоброзичливим ставленням, тоді як у 2022 році цей показник становив лише **5%**.

↓ ПИТАННЯ 11:

В якому році востаннє Ви стикалися із випадками недоброзичливого ставлення до українців у Польщі? За регіонами.

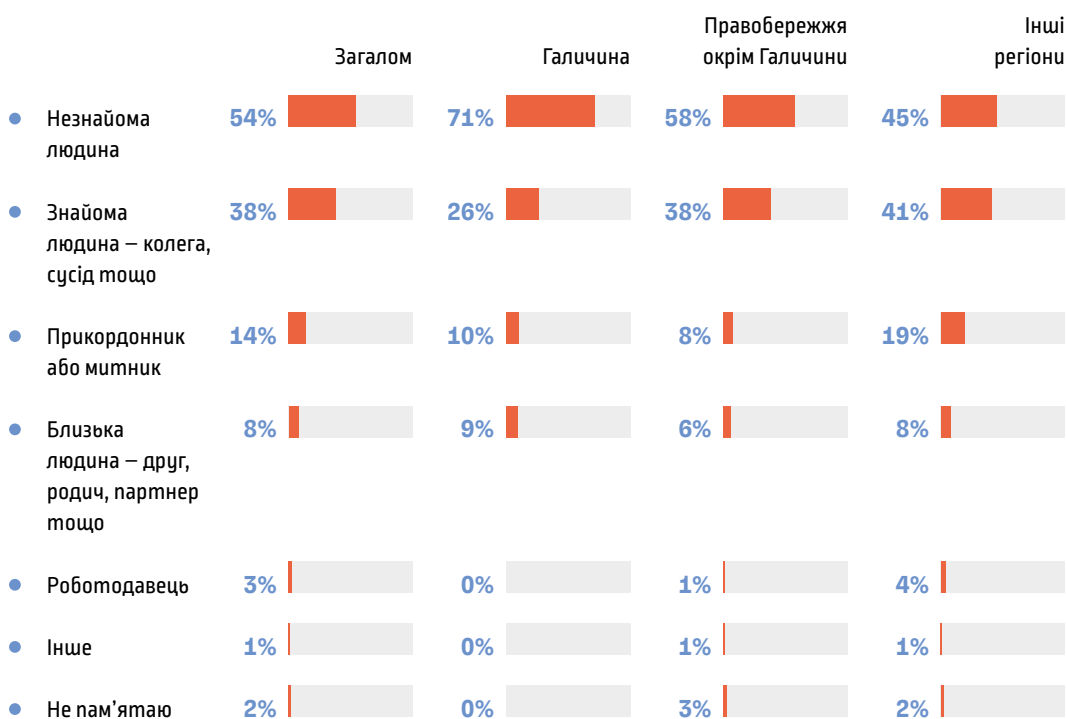

В більшості випадків [54%] джерелом недоброчливості були незнайомі поляки. У 38% – знайомі, сусіди чи колеги. Кожен сьомий випадок недоброчливості

виходив від прикордонників чи митників. Лише у 8% недоброчливою виявлялась близька людина.

↓ ПИТАННЯ 12:

Від кого з поляків в Польщі ви стикалися з недоброчливістю до українців? За регіонами.

Поряд із випадками недобррозичливого ставлення, респондентів також попросили пригадати, чи стикалися вони особисто або через рідних і знайомих із безкорисливою допомогою з боку поляків. **29%** повідомили

про такі випадки, незалежно від регіону походження – показник, практично співмірний із часткою тих, хто зазнав недобррозичливого ставлення **[30%]**.

↓ ПИТАННЯ 13:

Чи стикалися Ви особисто або через близьких із випадками безкорисливої допомоги з боку поляків – коли ви такої допомоги не чекали? За регіонами.

Загалом

Галичина

Правобережжя окрім Галичини

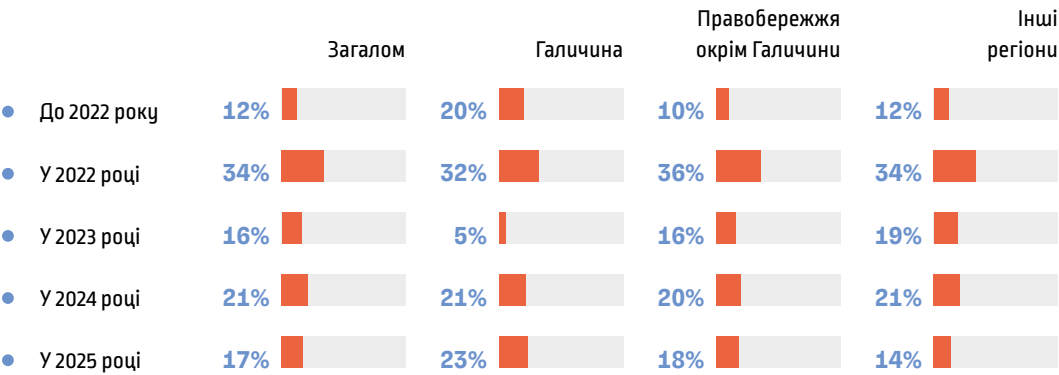
Інші регіони

Досить очевидно, що сплеск такої безкорисливої допомоги припав саме на початок повномасштабної війни, у 2022 році.

↓ ПИТАННЯ 14:

В якому році востаннє Ви стикалися з випадками безкорисливої допомоги з боку поляків? За регіонами.

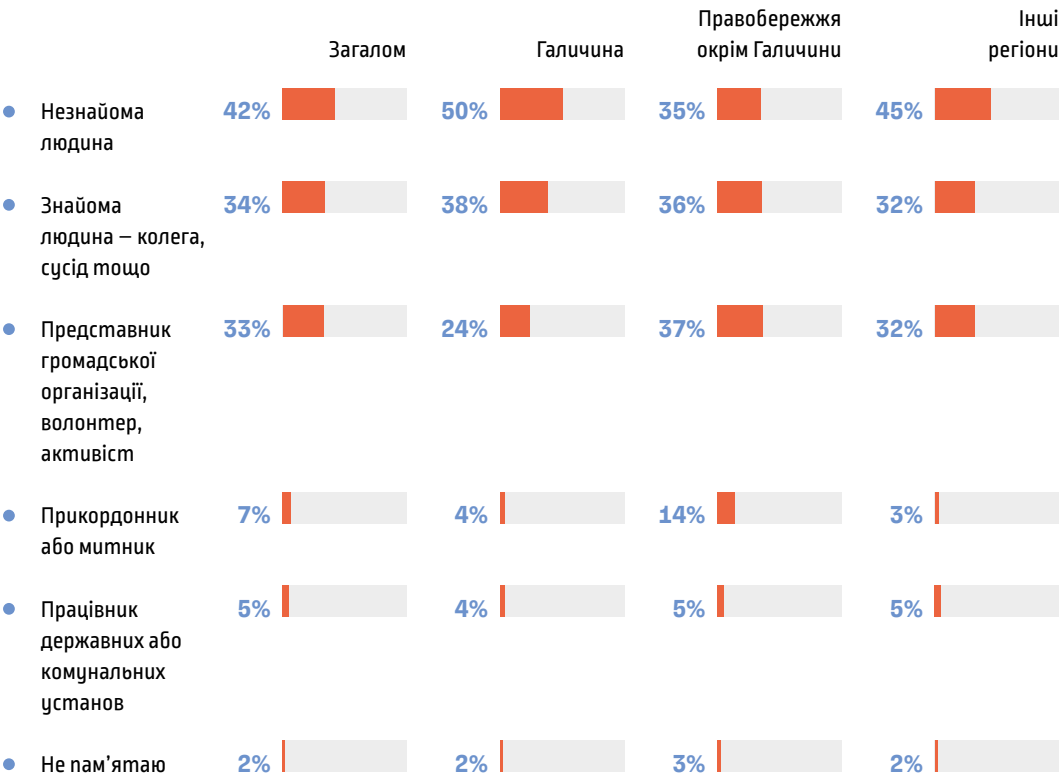
Цікаво, що надавали таку безкорисливу допомогу приблизно в рівній мірі і незнайомі поляки, і знайомі, і волонтери чи активісти громадських організацій. Лише

12% згаданої допомоги надходило від працівників установ та відомств.

↓ ПИТАННЯ 15:

Від кого саме з поляків були випадки безкорисливої допомоги?

За регіонами.

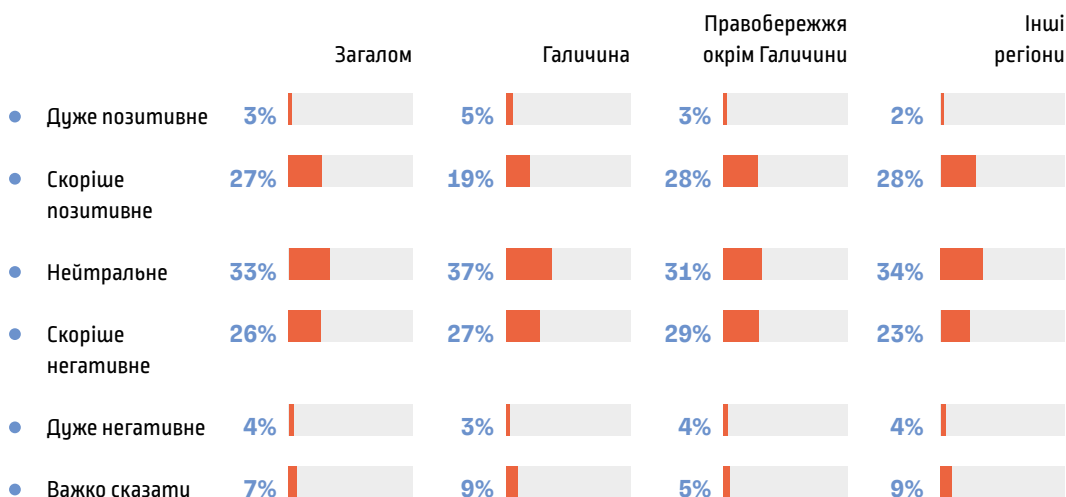

Думки українців щодо ставлення поляків до них у Польщі розподілилися абсолютно симетрично: майже третина (30%) вбачає негативне ставлення,

стільки ж – позитивне, і рівно третина (33%) оцінюють ставлення поляків у Польщі до українців як нейтральне.

↓ ПИТАННЯ 16:

Як Ви вважаєте, загальне ставлення поляків до українців у Польщі є...

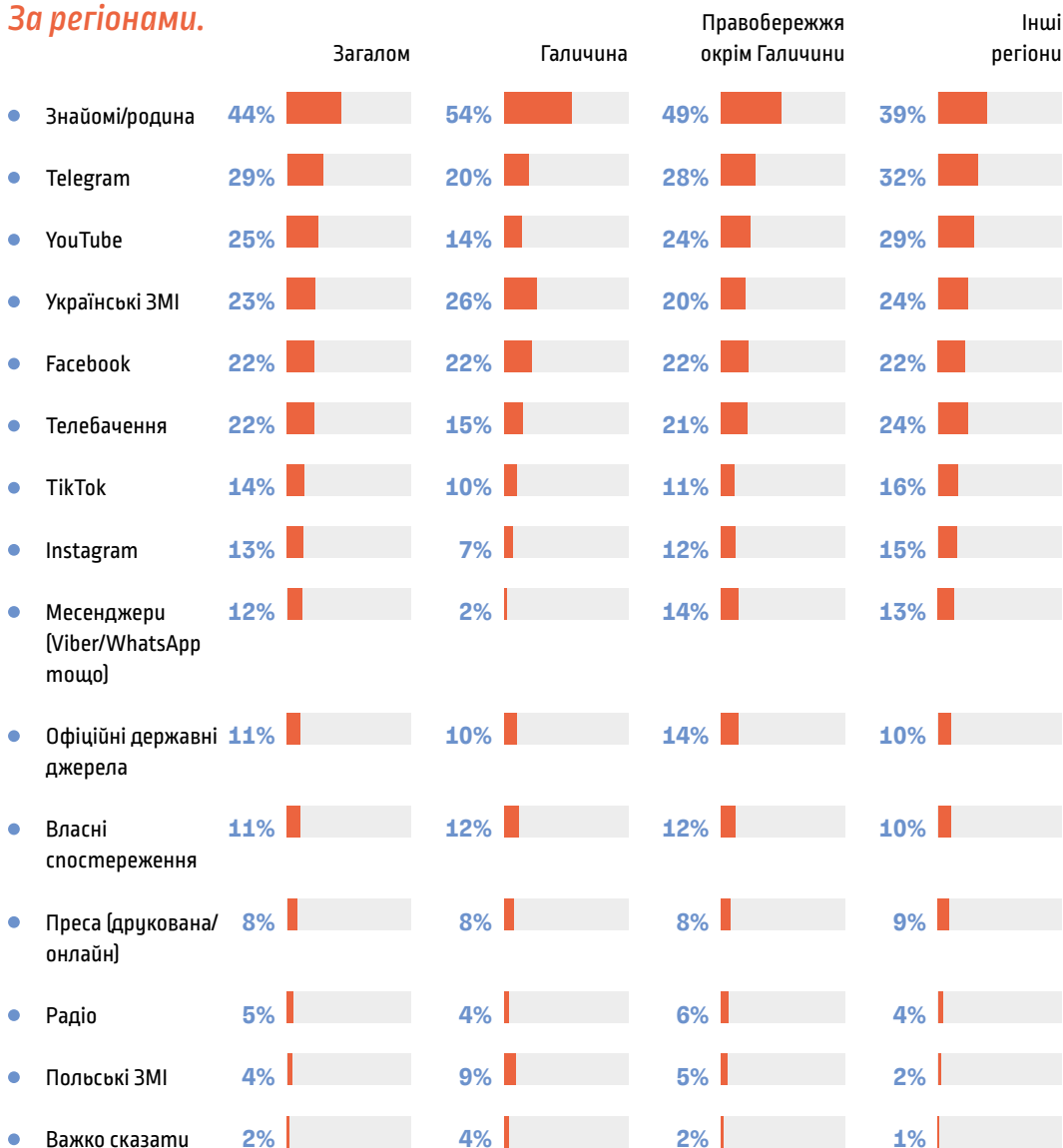
Важливим джерелом інформації про Польщу та поляків для українців залишаються знайомі та родина (44%). Серед медіа найпопулярнішими джерелами інформації про Польщу є Telegram (29%), YouTube (25%), українські ЗМІ (23%), Facebook (22%) та телебачення (22%). Сукупна частина респондентів, які користуються соціальними мережами для отримання інформації про

Польщу, становить 50%. Сукупна частина респондентів, які отримують інформацію з месенджерів – 35%. Таким чином, топ-3 основних джерел інформації про Польщу – це соціальні мережі (50%), знайомі та родичі (44%) та месенджери (35%). Показники наведено як сукупну частку респондентів, які обрали принаймні один варіант відповіді.

↓ ПИТАННЯ 17:

Звідки Ви зазвичай отримуєте інформацію про Польщу та поляків?

За регіонами.

Під час ФГД, незалежно від регіону та області його проведення, віку учасників, а також контексту комунікації з поляками чи відвідування Польщі, респонденти розповідали як про позитивний, так і негативний досвід взаємодії. В кожного респондента міг бути і позитивний, і негативний досвід. В деяких респондентів домінував позитивний досвід, у деяких – негативний.

Позитивний досвід найчастіше пов'язаний із досвідом евакуації з України після початку повномасштабного вторгнення, а негативний нерідко стосується працевлаштування, ставлення до українських працівників та нерівної оплати праці українців та поляків.

За словами респондентів, у Польщі дуже багато українців, і поляки бояться економічної та політичної конкуренції з боку українців у Польщі і України загалом на світовому ринку. Відтак антиукраїнські заяви стали частиною політичної комунікації чиновної влади у Польщі.

Напруга у відносинах поляків та українців останнім часом зростає, випадки недобррозумілого і агресивного ставлення поляків до українців не є рідкістю. Водночас деякі респонденти вказували, що українці в Польщі також можуть поводитися недобррозуміло і невиховано, як і вдома в Україні, що провокує негативну відповідь поляків.

Респонденти з Галичини і Правобережжя часто нарікали, що поляки претендують на українські землі, а також що в минулому столітті взаємини між народами були вкрай ворожими. Старші родичі як у польських, так і в українських сім'ях нерідко виявляли ненависть, яку переймали молодші члени родини.

«Я їздила проїздом до своїх друзів. 2 чи 3 рази через Польщу їхала, чекала на літак свій, гуляла один день у Варшаві. Мені траплялись лише нормальні люди, позитивні, ніяких в мене конфліктних ситуацій не було. Мені хлопець допоміг купити квитки на транспорт, тролейбус місцевий. Я до нього звернулася українською. І він мені привітно допоміг. Він перейшов на російську.»

(Жінка, 24–45 років, Галичина)

«Друзів маю багато. Є приємні люди. Є різні... Деякі з них як вип'ють по 100 грам, будуть казати: «Львів – то є Polska». А у нас старші колись давно говорили,

що «добрий поляк той, який 2 метри під землею»... Вони говорять, що «треба українців вигнати з Польщі, українці тут вже пустили свої коріння, і з часом щоб не зробили своїх партій». Як вони говорять: «Два найбагатших поляки в Польщі. То хто? Родом звідки? З України». Ось вони і говорять: «вони нас тут ще трошки потримують, і українці створять свою партію, залізуть в парламент. І почнуть насовувати свою політику.»

(Чоловік, 24–45 років, Галичина)

«На митниці хороший персонал був і ставлення. Хоча ми вночі перетинали кордон. Я була з дитиною. І коли ми виходили, щоб перевіряти паспорти, то митники кажуть: «Можна залишатись в автобусі». Щоб не будити дитину. І я була дуже здивована. А так в місті ми в кого не питали дорогу, мені здається, всі були українцями. Мені попадались люди добрі, так скажемо, доброзичливі. Жили ми у одного поляка в будинку. Він дуже приємна особа... багато хто проти України.»

(Жінка, 24–45 років, Галичина)

«В Сумах стояли військові російські. Ми виїжджали і потрапили в Польщу, їхали проїздом в Німеччину. Все було підготовлено. Ми жодного разу ніяких коштів не витратили, нічого взагалі не купили. Я їхала з 2-річною дитиною. І все було. Була їжа, памперси, гаряча вода. Все було.»

(Жінка, 24–45 років, Галичина)

«З тими, що я спілкувалась, в мене хороші відносини. І вони підтримують нас, вони співчуття мають до нас. Стараються допомогти, чим можуть: як і гуманітаркою, так і словом. Вони за Україну. Хоч всі говорять, що Львів – це є польське місто. Городок – це 30 чи 40 кілометрів від польської границі. Так вони ж це все рахують, що це їхні міста. В мене враження від спілкування з ними – хороші.»

(Жінка, 46–65 років, Галичина)

«...не можу поганого сказати про них. Як і всюди, є люди нормальні, а є люди такі... як мазурики – такі підлі трішки. Вони – такий народ, трішки підлуватий. Не є такі щирі, відверті. В мене таке враження склалось.»

[Чоловік, 46–65 років, Галичина]

«...працював з поляками... Для мене найкращим другом був поляк. Він мені колись сказав таку фразу. Я її запам'ятав і пам'ятаю до цього часу. «Якби мій дядек знав, що я з тобою колітую, то він би мені барткою руку відтяв». Наскільки в них теж своє відношення до українців.»

[Чоловік, 46–65 років, Галичина]

«Мій чоловік казав, що ми там чужі, ми там не нужні. Типа як рабсила. А як жити – то ні.»

[Жінка, 46–65 років, Галичина]

«Є такі, що виїхали до війни, є які виїхали вже під час війни. Хто як влаштувався, але в загальному наші люди працюють дуже важко. Вони кажуть, що не на рівних умовах з поляками. Поляки в дуже гарній ситуації, з усіма пільгами. Наші люди зовсім не так працюють, і ставлення до них зовсім не таке, як до поляків. Це те, як мені розказують мої знайомі. Я особисто не була, але про саму країну, що там є куди поїхати, що подивитися, що інфраструктура в загальному досить цікава, це знову ж таки з розповідей.»

[Жінка, 25–45 років, Правобережжя]

«Якщо аналізувати друзів багатьох, які туди їхали на заробітки, то це робота пов'язана з важкою фізичною працею більше 10–12 годин на добу. А ті люди, які хотіли працювати інтелектуально, в якихось інших сферах, серед моїх знайомих нікому не вдалося реалізувати. Подруга моєї доньки, їй 21 рік, вона працює барменом. Вона там живе вже третій рік, вона просто щаслива. Моя донька до неї часто їздить.»

Їм подобається вільність, свобода. Вона живе в Кракові.»

[Жінка, 25–45 років, Правобережжя]

«Відношення погіршилось. Не так, як на початку війни. В цілому, є і хороші відгуки, але в більшості негативно. На початку відношення поляків було приємне, чарівне. А тепер ми їм набридли. Ми працюємо більше за них і якісніше в багатьох випадках. Але платять нам неадекватно. Порівняно з тими ж самими поляками, які на тій же самій роботі.»

[Чоловік, 25–45 років, Правобережжя]

«До війни, коли я їздила до них в гості і стикалася з поляками, ставлення трошки було не дуже. Ти українець, вони поляки. У них завжди оцей патріотизм – «ми поляки». Оця гордість за Польщу, гордість за себе, що він чи вона поляки. Після, на початку війни, поляки зм'якшилися до українців. Вони обнімали, допомагали. Усе могли віддати. Зараз в цьому році я вже була там у них. Зараз трохи помінялось. Я думаю, що це зміни політичних поглядів влади. Вони поміняли своє ставлення до українців. Тепер вже не просто гордість за те, що він поляк, а що ти приїхав до них, ти забираєш у них роботу.»

[Жінка, 46–65 років, Правобережжя]

«Дуже багато українців. Йдеш по вулиці – через одного українська мова. Багато нових закладів. «Балувана Галя», «Нова Пошта», українські магазини... Я був місяць назад у Польщі, їхав, поламалась машина. Прямо на трасі. І під'їхали поляки, дорожня служба. І вони мені дуже допомогли. Супроводили мене до СТО.»

[Чоловік, 46–65 років, Правобережжя]

«Я дуже вдячний полякам, як вони поставилися до наших жінок, маленьких дітей, яких вони приймали, я буду все життя дякувати за те, що вони так допомагали. Мені довелося відправляти і доньку свою разом з внуком, і жінку

відправляти. Це було щось неймовірне. Моя жінка каже, що напише книжку, як це все відбувалося. Це було щось неймовірне. Щодо сьогоднішнього дня, в мене ставлення не змінилося, мій досвід позитивний, він так і превалює, але є моменти, які мені не подобаються. Це політика, це технологія, ведуться на політичні уловки, «спердолівай» до України і так далі. Це просто хамське відносини, люмпени є люмпени, вони і у нас є, так що від цього нікуди не дінешся.»

[Чоловік, 46–65 років, Правобережжя]

«Відносини з поляками складались позитивно. Можливо, через те, що і я до них по-людськи відносилась. Мені так здається. Що ти транслюєш людям, те й вони тобі. Тому в мене негативного досвіду і немає. Я не можу нічого поганого сказати. Мій син зараз заручений з польською. Дівчина-полька. Я знайома з її батьками, з нею, з її родиною великою.»

[Жінка, 24–45 років, Інші регіони]

«Я з поляками общаюсь кожні 2 місяці. Процентів 60, які нас там не люблять. На своєму опыте я знаю. «Спердолівай», и всё, «до свидания» — це їдь на Україну, їдь додому. Вслед русскому кораблю. Де би ти не був. В лікарні я там лежала, в магазин заходиш... Если честно, я их не люблю вообще.»

[Жінка, 46–65 років, Інші регіони]

«У них самолюбие, у них какая-то ненависть по отношению ко многим украинцам, у многих поляков. Я не за всех говорю.»

[Чоловік, 46–65 років, Інші регіони]

Респонденти мають досвід купівлі польських товарів. В українських мережах супермаркетів представлені польські продукти та бренди одягу, є магазини польських товарів. За словами респондентів, жителям прикордонних областей дешевше купувати техніку в Польщі, ніж в Україні. Тому жителі прикордоння

їздять до Польщі заради купівлі польських товарів, зокрема техніки.

З польською сучасною культурою респонденти здебільшого не ознайомлені, більшість респондентів не могли назвати відомі гурти, співаків, письменників, акторів чи спортсменів. Деякі респонденти згадували відомих польських поетів, музикантів, режисерів і сучасних співаків та спортсменів тощо.

«Знаю польські бренди. І «Reserved» купую, замовляю. Мені висилають, все добре. Добра якість, недорого. Дуже модно, класно роблять. Колекції, дуже хороші тканини. Може бути шерсть, шовк чи щось таке. Дуже класні і за дуже низькою ціною.»

[Жінка, 24–45 років, Галичина]

«Цікаво і файно купити в Польщі айфон. Тах free, повернути 23%. Він вийде дешевше, ніж в нас. Побутову техніку купити, якийсь холодильник, духовки. Якщо зі Львова, то реально їхати. Бо там 65 кілометрів буде до Краківця чи до Грушова до митниці. І 20 кілометрів чи 10 кілометрів, чи 30 — впираємось в Перемишль чи Ярослав. І ми можемо поїхати в будь-який магазин, купити якусь річ, повернути Тах free. І будемо мати набагато дешевше, ніж в нас в Україні.»

[Чоловік, 24–45 років, Галичина]

«З польських товарів одразу сир згадався. Якщо в «АТБ» стоїть сир польський по акції, то я беру його.»

[Жінка, 24–45 років, Галичина]

«Польську мову я розумію розмовну. Але щоб спілкуватись по-польськи, то в мене не виходить це. І я не стараюсь переходити. Товари польські купляю. В нас є і магазини з польськими товарами. Як їздила, то привозила собі. Щоб я була задоволена кращою якістю, ніж нашим, то я би не сказала. Як і в нас є хороші товари, так і в них, є і хороші, і неякісні.»

[Жінка, 46–65 років, Галичина]

«Ашан», «АТБ», «ФОРА» — дуже велика кількість польських харчових продуктів. Техніка, само собою, складають в Польщі, в Румунії. Якщо ми беремо європейську техніку, Польща, Словенія, Румунія, це зборка європейської техніки. Це не оригінали, а це зборка польська. І наші люди теж на тих же заводах збирають техніку, яка потім йде до нас. Я вже не буду казати про одяг. Величезна кількість йде з Польщі.»

[Жінка, 25–45 років, Правобережжя]

«Банк польський «Кредобанк». Коли мене донька виїхала у 2020 році, я там оформила картковий рахунок, я кидала гроші, і там вона знімала, бо він там з польським банком співпрацює. І в будь-якому банкоматі можна зняти гривні, переведені на злоті. Це було дуже зручно, тому що це не готівка, і для дитини було безпечно.»

[Жінка, 46–65 років, Правобережжя]

«Польські товари — це такі магазинчики окремі, іменно польські товари там. Це пральні порошки, кондиціонери для білизни, продукти харчування. Була, пробувала, цукерки брала і ковбасу, сири. Таке смачне.»

[Жінка, 24–45 років, Інші регіони]

«Сенсей» вважається польським, по всьому світу є. Косметика, у них бренд «Ісана», по-моєму, називається, я його купую, мені воно подобається.»

[Жінка, 25–45 років, Правобережжя]

«Краків — дуже цікаве місто історичне. У військовому плані дуже цікаве. Багато дуже пам'ятників Міцкевичу. Це їхній поет. Як у нас Шевченко, а в них вездє Міцкевичі стоять. Шопен, це поляк, наскільки я пам'ятаю. І зараз згадався мені Левандовський, футболіс.»

[Жінка, 24–45 років, Галичина]

«Особисто мені ніколи не трапляється щось польське, що мене би так зацікавило. Наприклад, музичні виконавці чи то фільми. В нас є ті такі крамнички маленькі.

Продукти з Європи. Але там переважно все продукти з Польщі.»

[Жінка, 46–65 років, Галичина]

«Пісні в них то ж саме, що в нас. Взяти гуцулів їхніх чи наших. Можна сказати, що воно ідентичне.»

[Чоловік, 24–45 років, Галичина]

«Януш Корчак був педагог польський, який загинув в концтаборі разом з дітьми, тому що не міг їх покинути. І ця історія мене дуже печалила, і я це добре запам'ятала. І є ще кінорежисер Ежи Гофман, він зробив фільм історичний про Україну.»

[Жінка, 25–45 років, Правобережжя]

«Я і в кіно ходила, музику слухаю, бо мені подобається на польській мові дивитись. На концерти ходила, польські групи, попси теж. Я слухаю польську музику. Навіть в Україні слухаю, постійно слухаю.»

[Жінка, 25–45 років, Правобережжя]

«Мова — я як собака розумію, але сказати нічого не можу. В принципі, за тиждень, навіть менше, можна в польськомовному середовищі вже її вивчити на рівні спілкування, розуміння. Наскільки я знаю, поляки досить релігійні, це більш католіцизм, а не як у нас православ'є. Вони люблять м'ясо... а про щось таке культурне я навіть вам не скажу.»

[Чоловік, 25–45 років, Правобережжя]

«Мені дуже багато в соцмережах польські пісні. Зараз поляки, співаки всі, вони дуже багато переводять українські пісні на польську мову, і співають на концертах. Єдине, що є пісні, які для нас зв'язані з війною, з болем, в нас болить, а вони цю пісню танцюють, кричать, може, вони просто не розуміють до кінця, про що ця пісня, що вона несе. Мені приємно, що я слухаю наші слова і їхні, і заодно трохи більше розумію.»

[Жінка, 46–65 років, Правобережжя]

«Кінематограф просто, ну просто бомба. Дивіться польські фільми, особливо старі, класику, дивіться, дізнаєтесь дуже-дуже багато всього цікавого, і таких речей, які вже в них були, в нас тільки вони мають ще відбутися.»

(Чоловік, 46–65 років, Правобережжя)

«Моя кума зараз проживає в Польщі. Вона майстриня, вишиває. І польська громада підтримала проект, ініційований українкою, серед інших громад польських, де живуть теж українки. І вони вишили велику карту України. Я деталей не знаю, але потім на основі цього проекту зробили книгу. Загалом ініціатива українських митців підтримувалась польською громадою.»

(Жінка, 24–45 років, Інші регіони)

«Гуманитарная вермишель и тушёнka. Больше ничего. Вермишель ещё не пробовала, но тушёнka их вкусная. А так, честно говоря, даже и не интересовалась вкусовыми качествами польских продуктов.»

(Жінка, 24–45 років, Інші регіони)

«Коли я там знаходжусь, частенько вмикаємо радіо, де звучить польська

музика. Я дуже люблю її слухати, танцюю, співаю вдома. І мені вона подобається. Вона звучить сучасно, цікаво і навіть смішно. Бо в них мова така для нас смішненька на наш слух.»

(Жінка, 24–45 років, Інші регіони)

«Чемпионов нет. Нет, я так футболом интересуюсь, конечно. Но польский спорт не такой развитый, как украинский. У них нет звёзд, как в Украине. Польские товары не покупаю.»

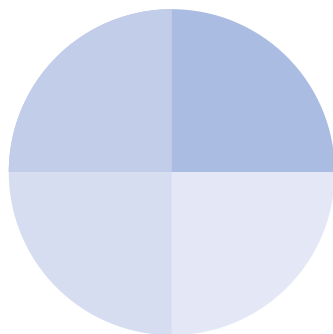
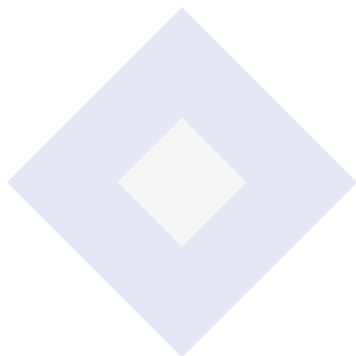
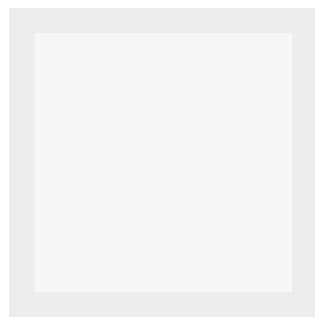
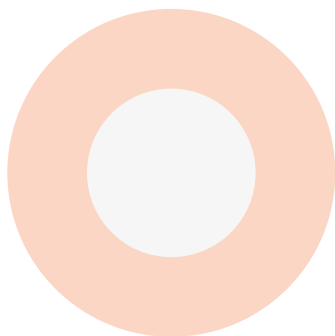
(Чоловік, 46–65 років, Інші регіони)

«Стосовно культури. Сучасного естрадного вокалу в них немає зовсім. Тобто у них є народний, у них є дуже розвинений саме хорівий спів. Тобто класика. Вони грають і класичну музику ще тих часів – 18–19 століття. Тобто Бах, Шопен, Бетховен. Академічна музика, замечательная. Розумієте? А сучасного, як такого? Там воно все на нашу Сердючку дуже схоже.»

(Жінка, 46–65 років, Інші регіони)

Ставлення до Польщі та поляків

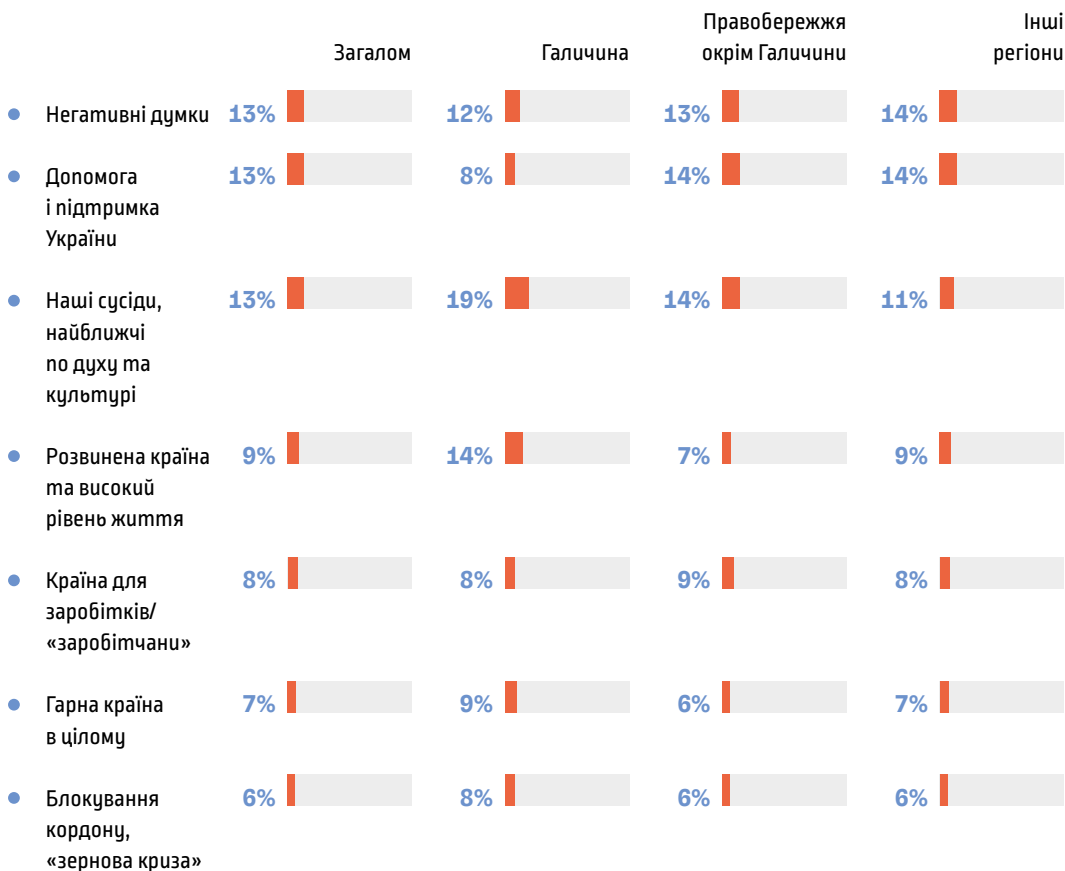
Загалом сприйняття Польщі українцями лишається неоднорідним, із помітним переважанням позитивних асоціацій. Найчастіше Польща згадується як країна, що допомагає та підтримує Україну, а також як найближчий у культурному і ментальному сенсі сусід (по 13%). Ще 9% сприймають її як розвинену державу з високим рівнем життя, а 8% асоціюють передусім із можливістю заробітку. Респонденти також відзначають загальну привабливість країни, її культуру, дружелюбність людей та зв'язок через близьких, що проживають у Польщі.

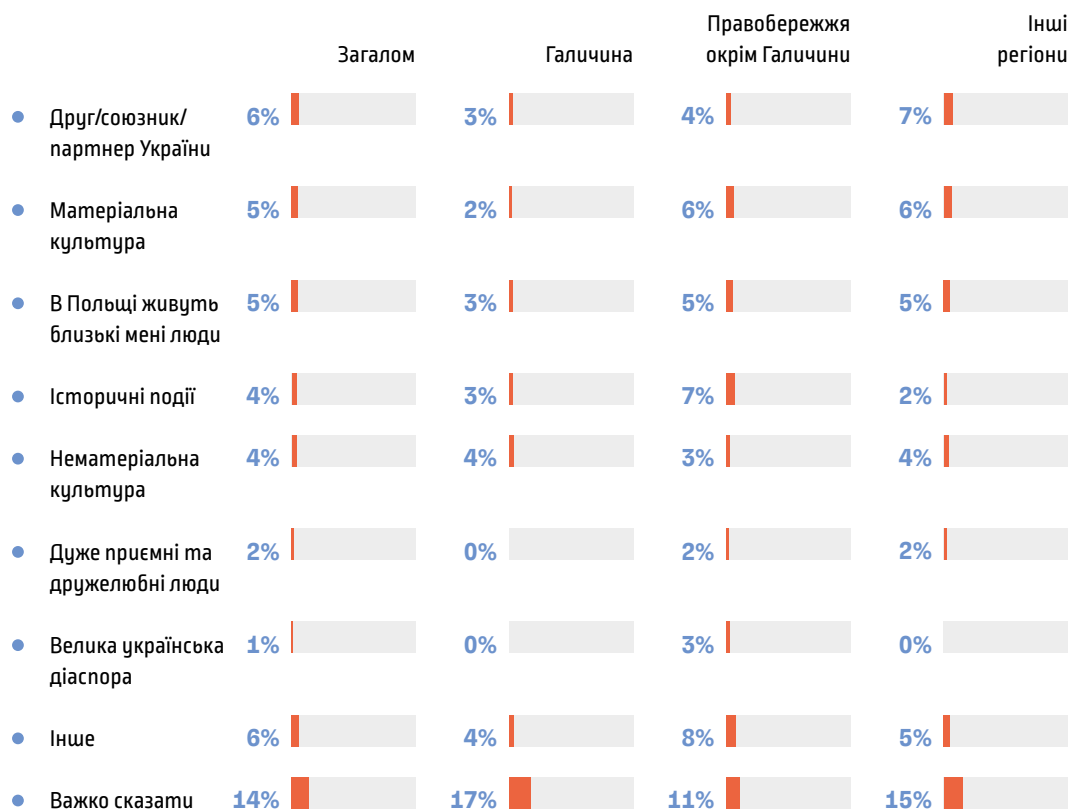
Негативні думки висловлюють 13% опитаних, а 6% прямо пов'язують своє ставлення до Польщі з останніми конфліктними темами на кшталт блокування кордону та «зернової кризи». Частка тих, хто вагається з відповіддю, залишається відносно високою – 14%. Загалом структура асоціацій не зазнає суттєвих змін у продовж 2024–2025 років.

↓ ПИТАННЯ 18:

Коли Ви думаєте про Польщу, що спонтанно спадає на думку?

За регіонами.

↓ ПИТАННЯ 19:

Коли Ви думаєте про Польщу, що Вам спонтанно спадає на думку?

Схожа ситуація із ставленням до поляків. Їх сприйняття є неоднозначним, але вектор скоріше нейтрально-позитивний, ніж відверто негативний. Найчастіше їх описують як хороших людей і дружелюбних сусідів (по 9%), а також відзначають їхню допомогу (8%). Водночас 8% також говорять про погане ставлення до українців, і стільки ж вважають поляків звичайними людьми без виразних характеристик. Ще 6% наголошують, що поляки – різні, як з позитивними так і з негативними рисами. Стільки ж опитаних підкреслюють їхню близькість та схожість з українцями.

Менші групи респондентів асоціюють поляків із зарозумілістю (4%), загальною антипатією (4%) або

окремими персональними якостями («працьовиті», «хитрі», «веселі»).

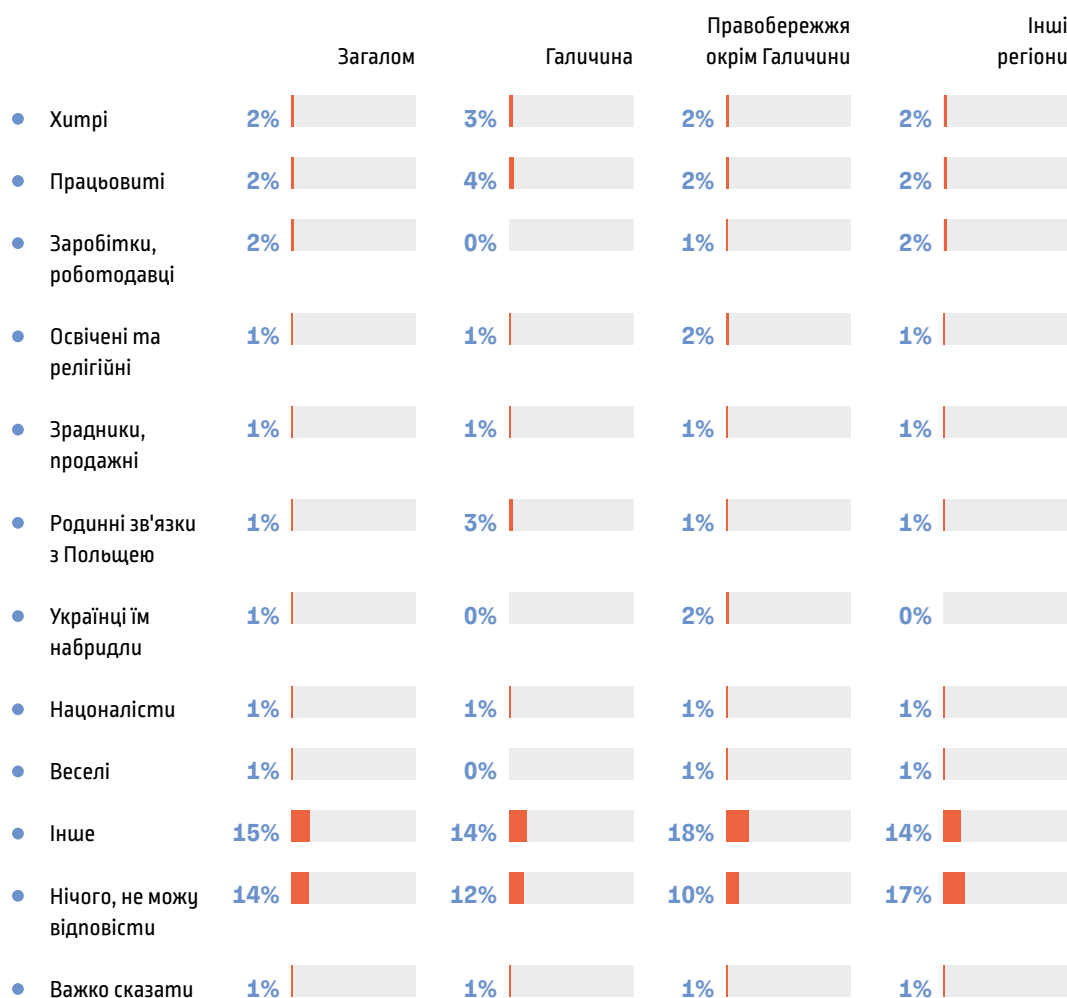
Лише по 1–2% дають більш радикальні оцінки на кшталт «націоналісти», «зрадники», «українці їм набридли» тощо.

Досить помітною є частка респондентів із відповідами, що не потрапляють до основних категорій: 15% віднесено до категорії «інше». Ще 14% взагалі не змогли сформулювати асоціацію. Це свідчить про відсутність чіткого і однозначного образу поляків у свідомості українців.

↓ ПИТАННЯ 20:

А коли Ви думаєте про поляків, що Вам спонтанно спадає на думку? За регіонами.

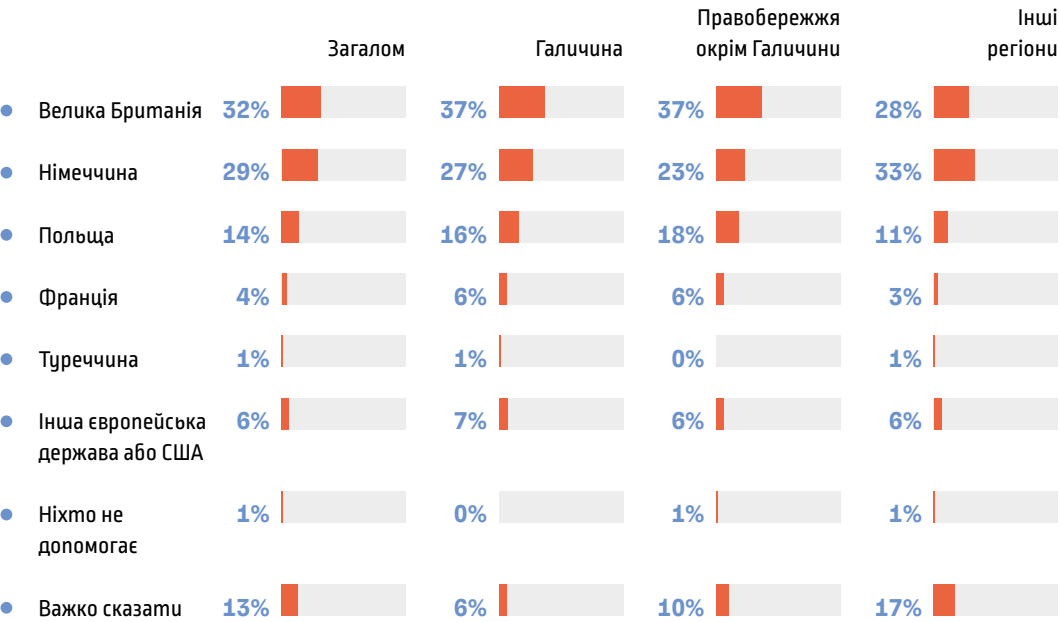

Серед країн Європи, які найбільше допомагають Україні у військовій сфері, відносна більшість назвали Велику Британію (32%) та Німеччину (29%). Польщу згадало у цьому контексті 14%.

↓ ПИТАННЯ 21:

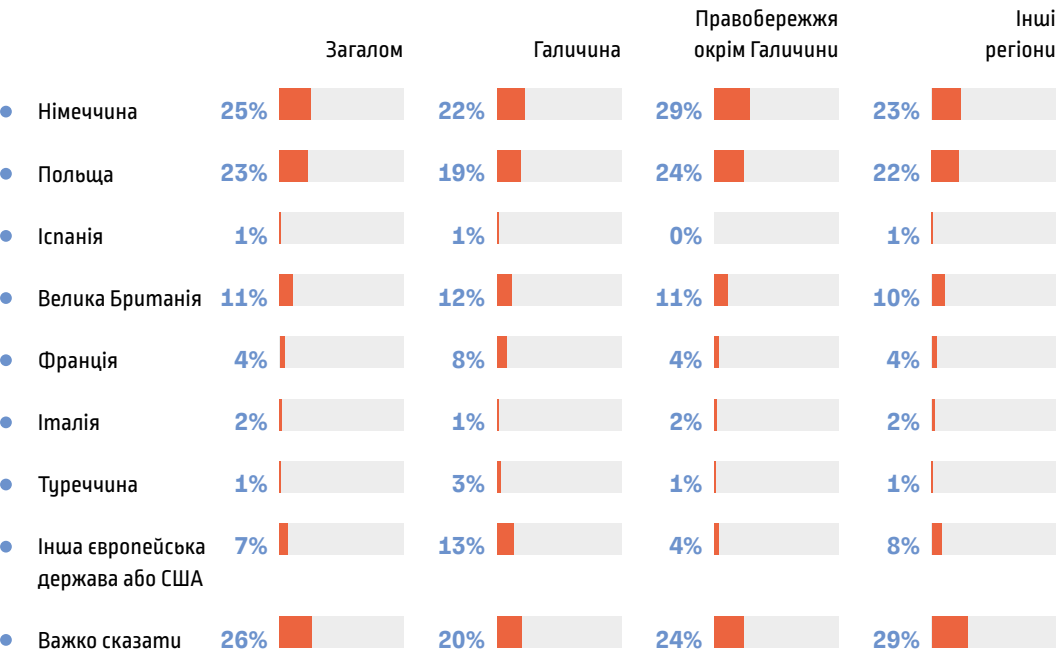
На Вашу думку, яка з цих європейських держав найбільше допомагає Україні у військовій сфері під час війни? За регіонами.

Водночас Польща залишається другою у сприйнятті українців країною після Німеччини, яка допомагає у гуманітарній сфері. При цьому розрив в оцінках мінімальний, Німеччину назвали **25%** опитаних, а Польщу – **23%**.

↓ ПИТАННЯ 22:

Яка з європейських країн найбільше допомагає у гуманітарній сфері? За регіонами.

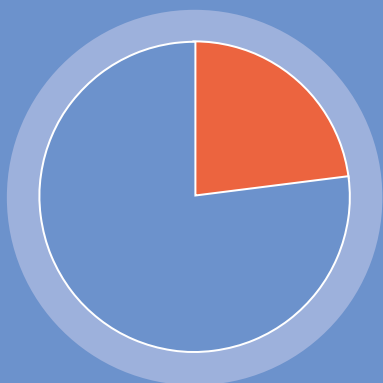

Яка з європейських країн найбільше
допомагає у гуманітарній сфері?

Німеччина

25%

Польща

27%

Велика Британія

11%

Саме польський народ із значним відривом (44%) від другого місця (молдовани – 8%) сприймається як особливо близький українцям у культурному плані, особливо для галичан.

↓ ПИТАННЯ 23:

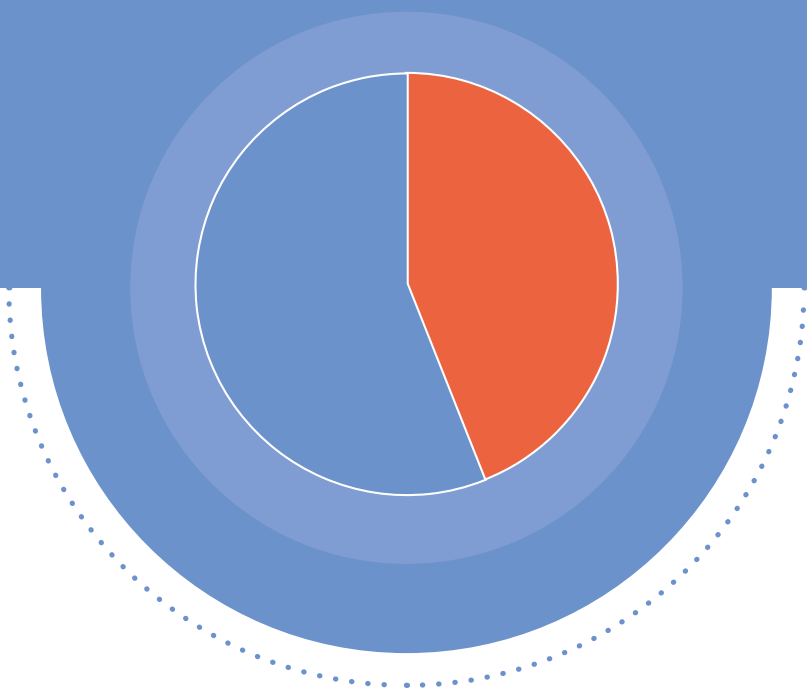
Який з цих народів Ви вважаєте особливо близьким українцям у культурному плані? За регіонами.

Який з цих народів Ви вважаєте
особливо близьким українцям
у культурному плані?

Поляки

44%

Наступні чотири питання стосувались порівняльного ставлення українців до чехів, німців, британців та поляків у їх різних соціальних ролях та статусах, а саме: член родини, друг/подруга, колега, сусід та співмешканець в Україні. Загалом українці оцінюють усі ці національності позитивно або дуже позитивно. Вражаючих відмінностей не виявлено, ставлення до поляків не відрізняється від оцінок інших національностей і перебуває в тому ж діапазоні високих позитивних оцінок.

Якщо порівнювати різні соціальні статуси, у яких українці готові прийняти поляка або польку, то дещо нижчий показник у відповіді «чоловік/дружина або член родини» — **62%** позитивних оцінок порівняно з **80%** таких у «мешканця України». По **77%** опитаних готові прийняти поляка або польку у якості «сусіда по будинку» та «колеги по роботі» і **75%** — у якості «близького друга/подруги».

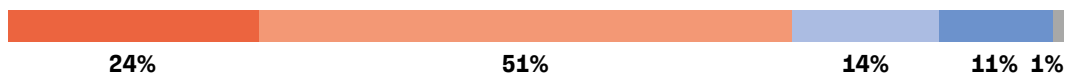
↓ ПИТАННЯ 24:

Наскільки Ви готові прийняти поляка/польку в ролі...

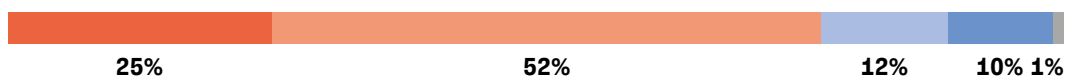
Чоловіка/дружини або члена Вашої родини

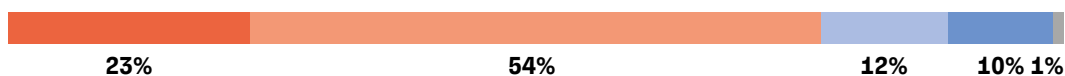
Близького друга/подруги

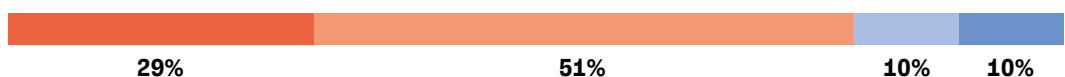
Колеги з роботи

Сусіда в тому самому будинку

Мешканця України

Безумовно так

Скоріше ні

Важко сказати

Скоріше так

Категорично ні

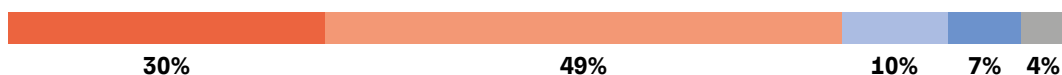
↓ ПИТАННЯ 25:

Наскільки Ви готові прийняти чеха/чешку в ролі...

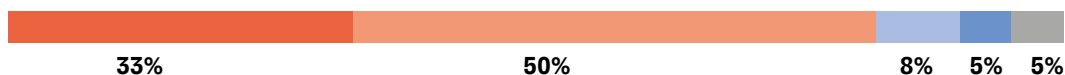
Чоловіка/дружини або члена Вашої родини

Близького друга/подруги

Колеги з роботи

Сусіда в тому самому будинку

Мешканця України

Безумовно так

Скоріше ні

Важко сказати

Скоріше так

Категорично ні

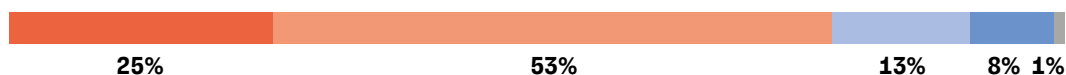
↓ ПИТАННЯ 26:

Наскільки Ви готові прийняти німця/німкеню в ролі...

Чоловіка/дружини або члена Вашої родини

Близького друга/подруги

Колеги з роботи

Сусіда в тому самому

Мешканця України

Безумовно так

Скоріше ні

Важко сказати

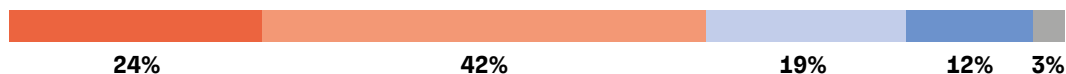
Скоріше так

Категорично ні

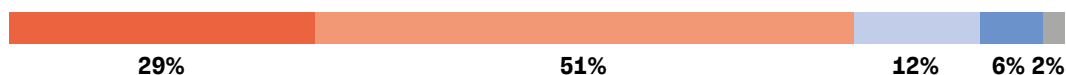
↓ ПИТАННЯ 27:

Наскільки Ви готові прийняти британця/британку в ролі...

Чоловіка/дружини або члена Вашої родини

Близького друга/подруги

Колеги з роботи

Сусіда в тому самому

Мешканця України

Безумовно так

Скоріше ні

Важко сказати

Скоріше так

Категорично ні

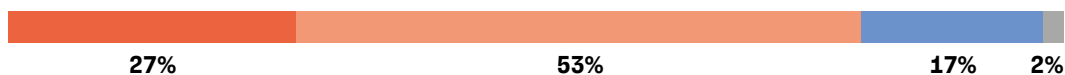
Частка українців, чия думка про поляків покращилась після повномасштабного вторгнення, зменшилась з **73%** (2022 р.) до **27%** (2025 р.), а тих, чия

погіршилась – міцно збільшилась з **1%** у 2022 році до **17%** у 2025 році.

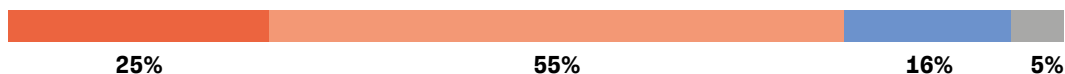
↓ ПИТАННЯ 28:

Чи після 24 лютого 2022 року змінилась ваша думка про поляків?

2025

2024

2023

2022

■ Змінилася на краще

■ Змінилася на гірше

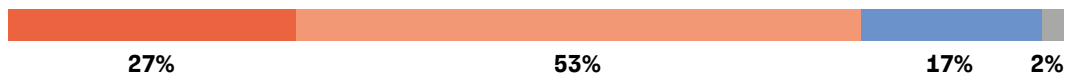
■ Важко сказати

■ Не змінилася

↓ ПИТАННЯ 29:

**Чи після 24 лютого 2022 року змінилась ваша думка про поляків?
За регіонами.**

Загалом

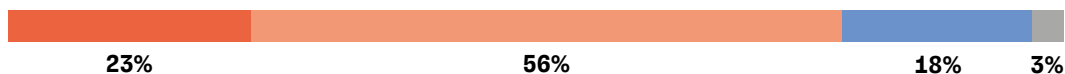
Галичина

Правобережжя окрім Галичини

Інші регіони

Змінилася на краще

Змінилася на гірше

Важко сказати

Не змінилася

З-посеред тих, чия думка про поляків покращилась, абсолютна більшість (90%) назвали причиною такої зміни допомогу від поляків, надання притулку біженцям.

На тих, хто змінив свою думку про поляків на гірше, найбільше вплинуло негативне ставлення до

українців (46%) та зернова криза і блокування кордонів (32%).

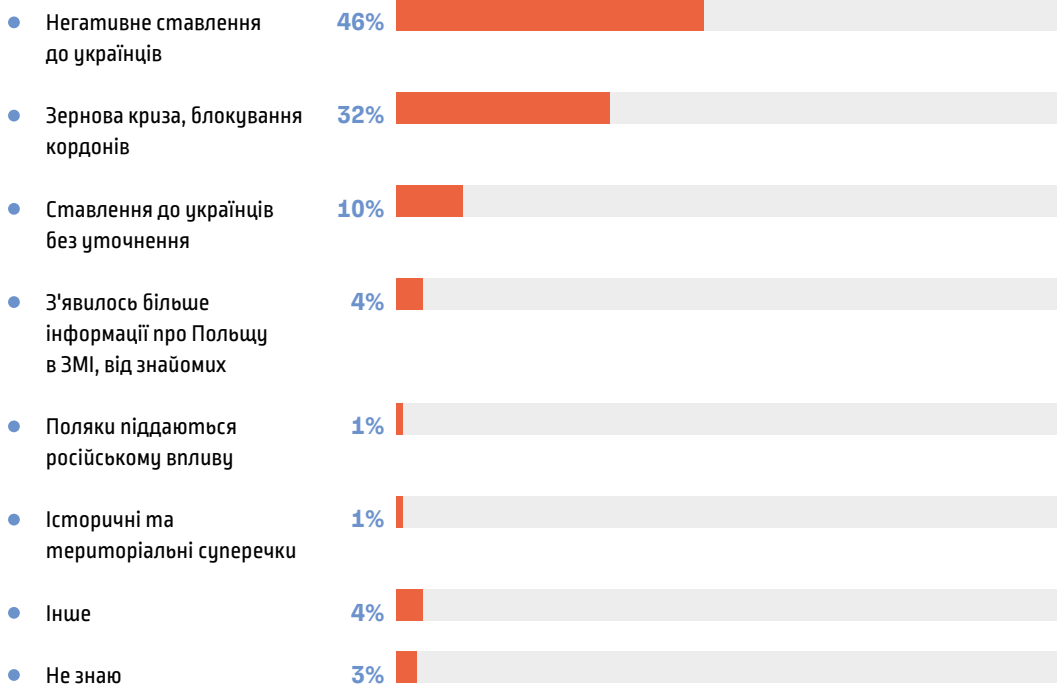
↓ ПИТАННЯ ЗО:

Чому Ваша думка про поляків змінилась після 24 лютого 2022?

Серед тих, чия думка змінилась на краще:

Серед тих, чия думка змінилась на гірше:

Образ поляків у свідомості українців найчастіше пов'язується з прагматичними, нейтрально-позитивними ролями – сусіди, партнери, союзники. Визначення «сусіди» отримує найбільше підтримки: його оцінюють на 5–7 балів **79%** респондентів (зокрема найвищу оцінку «7 – цілком відповідає» надали **47%** опитаних). Ролі «союзників» та партнерів мають **68%** і **67%** високих оцінок відповідно.

Натомість більш емоційні визначення підтримуються значно слабше: «брати/сестри» мають в сумі **47%** позитивних оцінок (з них лише **11%** – «7 – цілком

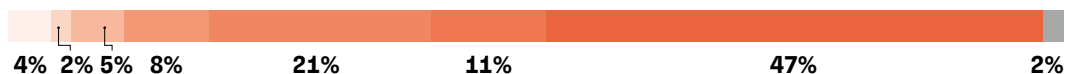
відповідає»), «друзі» – **56%** позитивних оцінок. Категорія «вороги» переважно відкидається – **60%** обрали варіант «1 – зовсім не відповідає», а сумарно негативна оцінка по цій категорії складає **80%**.

Образ конкурентів оцінюється найбільш неоднозначно: **41%** дають йому 5–7 балів, **37%** – 1–3 бали.

↓ ПИТАННЯ 31:

Наскільки наведені визначення відповідають Вашому ставленню до поляків?

Сусіди

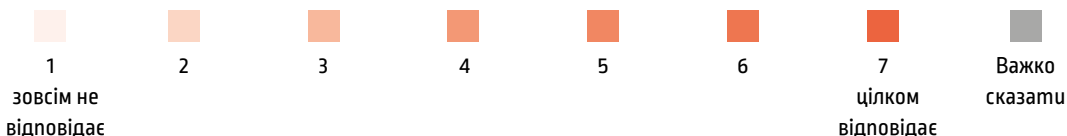
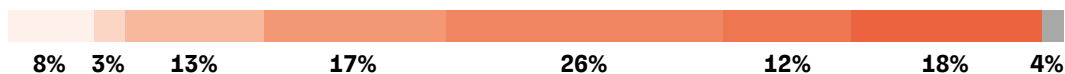
Союзники

Партнери

Друзі

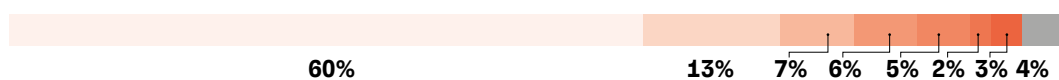
Конкуренти

Брати/сестри

Вороги

1
зовсім не
відповідає

2

3

4

5

6

7

цілком
відповідає

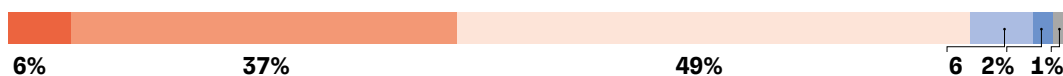
Важко
сказати

Загалом поточна думка українців про поляків за минулий рік істотно не змінилась: **43%** ставляться позитивно, **49%** – нейтрально і лише **8%** – негативно.

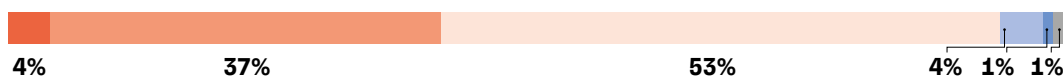
↓ ПИТАННЯ 32:

Якою є ваша думка про поляків зараз?

2025

2024

2023

2022

Дуже добра

Нейтральна

Дуже погана

Добра

Погана

Важко сказати

Якою є ваша думка про поляків зараз?

Дуже добра/добра

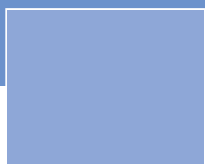
43%

Погана/дуже погана

8%

Хоча частка респондентів, які ставляться до поляків нейтрально, є суттєвою в усіх регіонах, найвища частка нейтральних відповідей зафіксована в «інших регіонах» (Україна, окрім Галичини та Правобережжя).

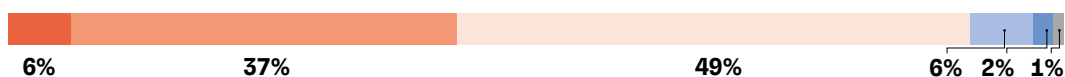
Тут частка нейтральних оцінок становить **53%**, що істотно перевищує показники Галичини та Правобережжя (по **43%**).

↓ ПИТАННЯ 33:

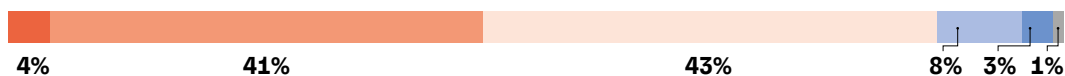
Якою є Ваша думка про поляків зараз?

За регіонами.

Загалом

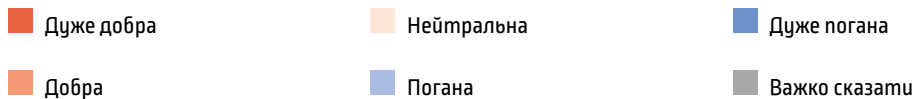
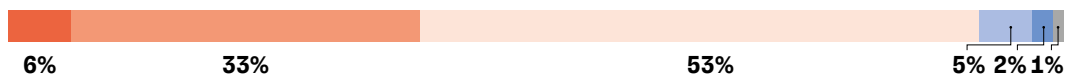
Галичина

Правобережжя окрім Галичини

Інші регіони

На ФГД респондентів просили розповісти, які у них виникають асоціації з Польщею та поляками. В усіх регіонах та вікових групах спостерігаються полярні асоціації – яскравий позитив та виражений негатив.

Прикметно, що позитивні та негативні асоціації могли бути в одного й того самого респондента, оскільки він мав і позитивний, і негативний досвід взаємодії з поляками.

Позитивні асоціації:

- Галичина
Друзі; дружній народ; сусід; Анджей Дуда;
успішна країна; людяність; допомога; чистота,
зручність; закупівлі в Польщі; мему з ТікТоку.
- Правобережжя
Смачна їжа; красива природа; класні люди; класні
умови для життя; відкритість; працелюбність;
хороші люди; партнер по боротьбі з Росією;
економічний розвиток; інфраструктура
розвинута; велоспоріжки; гарні дороги; гарні
будинки.
- Інші регіони
«Як вдома»; красива природа; красива країна;
європейська країна; працьовиті люди;
гостинні люди.

Негативні асоціації:

- Галичина
«Польща для поляків»; невдоволення; зернова
криза; історичний конфлікт; зверхність;
хитрість; імперіалісти; Річ Посполита;
гордість; націоналісти.
- Правобережжя
Річ Посполита; історична залежність
українських земель; конкуренція; заробітки;
історичний суперник; гонор; зверхнє ставлення.
- Інші регіони
«Чужа країна»; нецілеспрямовані люди;
ледачі люди; понаднормовий робочий день;
самолюбство; ненависть до українців; гонор;
зздрість; зухвалість; лицемірство.

«Як я з ними спілкувався, то була така тема в них, що «чого ти їдеш в Польщу на роботу? Маєш Україну – сиди собі там». То в них ото такі розмови почались, що Польща для поляків. То це вже рік пройшов. І їх вже українці трошки, грубо кажучи, «підхарили». Може, хтось не так зробив, хтось щось... І вони почали ото свої невдоволення. «Польща для поляків». То вони почали зерно наше висипати на дорогах, на залізничних коліях і тому подібне. Я думаю, що ото не дуже добре вони робили.»

[Чоловік, 24–45 років, Галичина]

«Конфлікти почались, напевно, з 12-го року. Як тільки почались у нас «заварухи», і почались ті розмови на кордоні. Не можна було, щоб, наприклад, червоно-чорний прапор, бо то єсть Бандера, як вони там говорили.»

[Чоловік, 24–45 років, Галичина]

«Вони себе асоціюють зверхньо, що пішло ще від панщини. В Польщі нікого не хвилює, чи ти хворий, чи ти здоровий. Ти мусиш пахати, як кінь, бо «я пан, а ти ніхто».»

[Чоловік, 24–45 років, Галичина]

«Біжить бобер, і поляк якийсь кричить вночі: «Бобр, бобр» [сміється]. І таких відео дуже багато. Це якесь таке вірусне.»

[Жінка, 24–45 років, Галичина]

«В дитинстві, я помню, бабушка казала, що чогось вони називали поляків «пшеками». Не знаю чого. Але я так просто помню ще дитиною. Це було з такою... зараз я спробую підібрати слова, що вони якісь такі типу підступні, такі хитрячки. Туди і сюди.»

[Жінка, 46–65 років, Галичина]

«До 39–го року, скажемо так, Польща ставилась зверхньо до нашого народу. Так само, як тепер ставиться Росія. Колиш історично були ворожі стосунки.»

[Чоловік, 46–65 років, Галичина]

«Мій чоловік працював в Польщі, і коли почалася війна, він поїхав до України. Он сорвался і поехал. І він казав: «мене поляки не хотіли випускати на кордоні». Вони його вговорювали. Понятно, что и мы его уговаривали. Це даже не обговаривается. Але те, що, каже, «мене хлопці на кордоні не випускали»... Казали, що «пан назад не вїдедт». Тобто для мене це про людяність. Це дружній... Тобто вони розуміли, що людина йде... що він може загинути. І він загинув.»

[Жінка, 46–65 років, Галичина]

«Поляки дуже горді, що вони поляки. Ja Jestem Polak. Вони такі націоналісти. Вони горді з того, що вони поляки.»

[Жінка, 46–65 років, Галичина]

«Вкусна їжа, красива природа, у них класні люди, класні умови для життя. Просто мені Польща дуже подобається. Вони класні, відкриті, вони не такі заморочені, як ми, трудолюбиві, класний народ. Нічого негативного я не можу сказати.»

[Жінка, 25–45 років, Правобережжя]

«Оскільки працюю в сфері освіти, в мене асоціація – Річ Посполита і залежність українських земель від польських територій, це так у них і лишилося. Я часто перетинаюся з учнями, які вчаться в Польщі, вони вивчають історію зовсім інакше, ніж вивчаємо ми, і оця концепція великої Речі Посполитої, вона лишилася. І коли зараз наші учні в великій кількості хочуть вчитися у їхніх вищих навчальних закладах, на даний момент вони вже не задоволені і пропонують нам свої філіали створювати. І чому? Тому що українці можуть перевершити поляків у вищій освіті, а в їхній уяві українці мають збирати полуничку і працювати на користь поляків.»

[Жінка, 25–45 років, Правобережжя]

«Польща завжди асоціюється з тим, що люди з Західної України до них їздять

на підробітки на полуницю і інші сезонні роботи, де вони можуть заробити собі на весь оставшийся сезон в Україні. Я минулого року був на Західній, відпочивав, і там із місцевого населення, яке прив'язане до сільськогосподарських своїх угідь, де все вирощує і саме з того і живе, то молоді люди всі майже виїжджають на заробітки.»
[Чоловік, 25–45 років, Правобережжя]

«Економічне прагнення України до такого рівня життя, як у Польщі. Заробітки і наш спільний партнер по боротьбі з Росією, і історичний суперник, скажімо так. А поляки загалом хороші люди.»
[Чоловік, 25–45 років, Правобережжя]

«Вони дуже швидко розвиваються. Нам треба рівнятися на них. Робити так, як вони, і жити, як вони. Бо інфраструктура в них, мабуть, найкраща в Європі, розвинута для людей. Скрізь велосдоріжки, гарні дороги, гарні будинки, ну, яюсь так. Дружній нам народ. Щодо поляків, перша асоціація — це гонор.»
[Жінка, 46–65 років, Правобережжя]

«Коли ти розмовляєш з полькою або з поляком, і, очевидно, що ти з України, то коли розмова йде не 5–10 хвилин, то все ж таки відчувається... я не зустрічав таке серед німців, італійців, англійців. У них є яесь таке трошки зверхне ставлення, от ми є поляки, а все решта, так би мовити, це решта.»
[Чоловік, 46–65 років, Правобережжя]

«Асоціація — слово «ледачі». Бо вони чекають, поки приїдуть українці і будуть виконувати їхню роботу, ту, яку поляки не хочуть робити за набагато більшу плату, якби це робили поляки.»
[Жінка, 25–45 років, Інші регіони]

«Польща для мене різноманітна, красива. Різнманітна, бо я була в різних куточках. І вона дійсно красива. Дуже багато, природна така насиченість різна. Поляки

для мене добрі, тому що я мала тільки з такими справу. Вони дуже працьовиті.»
[Жінка, 25–45 років, Інші регіони]

«Вони гостинні. В мене таке враження. Прикрашають свої помешкання, свої території біля будинку. Дуже полюблять оцю красу. І чим ментально нам вона підходить? Тому що в них біля будинків завжди красиво.»
[Жінка, 25–45 років, Інші регіони]

«Понаехали». Бо вони багато—багато стояли в черзі на соціальне житло. А його пороздавали українцям. І вони з такою, знаєте, ненавистю. Сама Польща — це така розвинена країна. Але дуже багато нашої, скажемо, рабсили. Наші працюють у них і отримують ще й менше грошей, чим самі поляки. В мене дуже мало хорошого... так, як вони до нас відносяться. Дуже мало.»
[Жінка, 46–65 років, Інші регіони]

«Заздрість, зухвалість. І не знаю, як на українській мові, двуличність. Має 2 сторони медалі. З одного боку, коли ми заїжджаємо, все пафосно, класно, європейсько. Все дуже і дуже чудово. Але коли там занурюєшся і так живеш, там ще та корупція. Але вона не в таких масштабах, як в Україні.»
[Жінка, 46–65 років, Інші регіони]

«Есть старое такое ещё — гонор польский. Вот этот гонор. Получается, что каждый себя считает выше другого. Так получается. Вот это, мне кажется, для всех поляков общее, насколько я знаю.»
[Чоловік, 46–65 років, Інші регіони]

З-посеред країн Європи, що допомагають Україні у військовому плані, респонденти ФГД найчастіше називали Німеччину, Великобританію, США (sic), а також країни Північної Європи та країни Балтії. Польщу вважали логістичним центром, а також країною, що прийняла найбільшу кількість українських біженців на початку війни. Гуманітарна роль Польщі, особливо на початку війни, є ключовою.

«Німеччина допомагає, дуже багато наших людей туди переїхало. Чи не найбільше. Одні з найбільших — Німеччина та Польща, куди переїхали українці. І які нам в гуманітарному плані... особливо переселенцям дуже допомагають. І у військовому так само.»

[Жінка, 24–45 років, Галичина]

«Моя думка, що саме найбільше допомагає Америка. Польща — це посередник. Бо ближче до кордону, через Польщу то все йде. Найбільший посередник перевезень і того всього. Воно їде після тої Європи і до нас потрапляє в Україну... Гуманітарна, військова допомога...»

[Чоловік, 24–45 років, Галичина]

«Польща? Не знаю. Не поставив би її на перші шпальти, що вона саме більше вкладає. Вона є посередник. І через митницю, і так проходить багато. Це, може, Велика Британія, Штати, Франція, Німеччина. Оце все більше.»

[Чоловік, 24–45 років, Галичина]

«Це перша країна, в яку виїжджали, втікали під час війни. Виїжджали в Польщу. Бо не знали, як дати раду в Німеччині, чи Голландії, чи в Данії, чи в Бельгії. Просто зупинялись в Польщі, тому що була простіша мова. Принаймні, як не вмієш говорити, то розумієш. І тому й більше українці залишились в Польщі, а не в Німеччині, чи в Голландії, чи в інших країнах.»

[Жінка, 24–45 років, Галичина]

«Я вважаю, що поляки нам допомагають з самого початку. Моя така думка. Як тільки почалась війна, від них прийшла перша допомога. Гуманітарна прийшла допомога. І вони прийняли, одні з перших прийняли наших біженців. Так що я їм, так би сказати, дуже вдячна за таку допомогу, що вони саме перші почали нам допомагати.»

[Жінка, 46–65 років, Галичина]

«Я також думаю, що тільки Польща. Бо як нас дотовчують, то вони наступні [сміється].»

[Чоловік, 46–65 років, Галичина]

«Польща прийняла перших біженців. Дуже вони організували з допомогою, із харчуванням. Рука допомоги. Була і військова, і політична, і гуманітарна. Була різна допомога. Європа. Одним словом, можна сказати, що Європа.»

[Жінка, 46–65 років, Галичина]

«Крім Європи, нам допомагає достатньо Канада. Скажемо так. Але у військовій частині можемо сказати, що нам теж допомагають прибалти. Хоча вони малі, але виділяють відносно свого ВВП достатньо коштів. Бельгія достатньо виділяє. На даний момент починає вже і Франція щось трошки. І Америка теж. Не будемо відкидати.»

[Чоловік, 46–65 років, Галичина]

«Америка винна нам, Америка зобов'язана Україні допомагати. Бо коли розпався Радянський Союз, вони взяли зобов'язання на випадок чогось, що вони мусять допомагати і після війни.»

[Чоловік, 46–65 років, Галичина]

«Більше Польща та Німеччина. Такі дві країни, які одразу приходять на ум. Тому, що багато гуманітарної допомоги. Були умови для людей, які перетнули границю після 24 лютого. Ті ж лагерь, ті ж гум. допомоги, психологічна допомога і так далі. Предоставлення статусу біженця.»

[Жінка, 25–45 років, Правобережжя]

«Скандинавські ще країни вирізняються допомагати. Тобто Швеція, Фінляндія, Норвегія, Франція. Скоріше військова і економічна, в принципі, непогано. Не так, як Сполучені Штати, але відсоток від того, що можуть надати, доволі високий.»

[Чоловік, 25–45 років, Правобережжя]

«Сполучені Штати Америки, Німеччина і Великобританія. Це в плані коштів і, можливо, щось там з військовою технікою різного роду пов'язане. А в плані прийняття наших внутрішньо переміщених осіб, напевно, Польща і Німеччина.»

(Чоловік, 25–45 років, Правобережжя)

«Великобританія, напевно, Німеччина, Японія та Канада. П'ятірка військових і фінансових донорів. Країни Балтії, вони маленькі, але відносно свого розміру надають відчутну допомогу. Данія, вони відносно своїх сил. А щодо Польщі, то мені здається, що коли був перший етап війни, коли всі люди почали евакуювуватись... Вона прийняла перший удар на себе. В перші місяці війни Польща прийняла 100% навантаження, саме для біженців.»

(Чоловік, 46–65 років, Правобережжя)

«Америка, що передавала нам джевеліни, потім NLAW англійські. За допомогою цього, я думаю, ми трошки зупинили ворога. І велика подяка Туреччині за Байрактари.»

(Чоловік, 46–65 років, Інші регіони)

Щодо близьких до України народів, то найближчими до українців респонденти нерідко називали поляків – схожа мова, традиції, частково ментальність. Також учасники згадували і інших сусідів: південних та західних слов'ян, що загалом є близькими українцям – чехів, словаків, болгар, хорватів, а також молдаван.

У багатьох групах учасники згадували, що раніше близькими українцям народами вважалися Росіяни та білоруси, адже цих трьох народів поєднував насамперед досвід СРСР. Війна змінила погляди респондентів – тепер це ворожі країни, і респонденти відзначали різницю в українській та їхній ментальності. Водночас деякі респонденти вказували, що білоруський народ є поневолею і загалом підтримує українців. Окремі білоруси та Росіяни воюють на боці України. Деякі учасники говорили, що українці унікальні і їх ні з ким не можна порівнювати.

«В мене багато друзів переїхало саме до Хорватії. І їм дуже подобається. Всі спілкуються, дуже добре їх приймали,

розселяли, допомагали їм адаптуватись. І легко було адаптуватись в цій країні моїм друзям, бо вони з півдня. Хто звик жити біля моря... Кримчани переїхали туди ще в 2014 році. Їм дуже це близько і дуже схоже на дім. І люди дуже схожі. І сусіди... і все в них добре вийшло адаптуватись.»

(Жінка, 24–45 років, Галичина)

«Всі молдаване говорять на російській мові. Кухню схожі, жартами схожі. Вміють пожартувати. Всі пострадянські країни в чомусь схожі між собою, як би ми тут не говорили і не махали руками. Так воно є. Щирі, більш відкриті. Негативне – тяга до вживання алкогольних напоїв. Як кажуть в приказці, ще нікого не зупинило від вживання алкоголю «мені завтра на роботу».»

(Чоловік, 24–45 років, Галичина)

«Білорусія – я не рахую, що вона нам друг. Вони підтримують більше москалів, а не нас. Я рахую, що це не такий народ, що можна на нього покладатись і мати якісь дружні відносини.»

(Чоловік, 46–65 років, Галичина)

«З цими слов'янськими, як Польща, Словенія, Словаччина і так далі, вони близькі нам, скажемо так, і по духу, і по мові, по вірі. Білоруси просто під каблук зараз знаходяться. Їх не можна рахувати, що вони нам вороги в даний момент. Є ті люди, які воюють. Так, як за нас і москалі деякі воюють. Так само є білоруси, які проти нас. Але в основному народ нормальний. Крім того, ми дуже близькі, не забуваємо, з Прибалтикою. Литва, Латвія. Особливо Литва. Бо то ж колись теж одна конгломерація. Ця Річ Посполита чи як. Вони входили в одну державу.»

(Жінка, 46–65 років, Галичина)

«Поляки більш близькі западним областям, але я вважаю, що ми з ними по менталітету схожі, відкритістю душі, готовністю допомагати і якоюсь такою, в гарному

сенсі, безпосередністю. Я особисто багато спілкувалася з поляками, для мене це якось так.»

[Жінка, 25–45 років, Правобережжя]

«До повномасштабної і до 14-го року більшість вважала себе спорідненими і з білорусами, і з тими ж Росіянами, це зараз всі починають акцентуватися на тому, в чому ми різні. В нас була спільна історія, ми всі були під радянським ярмом, і після 91-го року, можна сказати, що кожна країна по-своєму вставала з колін. Але ближче, мабуть, це таки до поляків.»

[Чоловік, 25–45 років, Правобережжя]

«Ситуація така, що за час, коли ми були в Советському Союзі, дуже перемішались люди. Тобто багато українців живе в Сибіру, на Дальньому Востокі і багато Росіян живе в Україні. Сказати ще слід про спільні браки. У мене, допустимо, батько українець, мама російська, жінка теж російська. Із-за цього ми думаємо, що ми спільні народи. Насправді, стосовно мови, то в нас дуже велика різниця від Росії. Але дуже близько по мові нам Польща, Чехія, Сербія. Багато спільних слів з українською мовою.»

[Чоловік, 46–65 років, Правобережжя]

«Поляки. Це такий східнослов'янський народ, але культурно-історично вони надзвичайно тісні до нас. У нас багато спільних традицій, подібні фольклорні мотиви. Українська лексика схожа. Також словаки, мова їхня близька до української. Чехи, це ж слов'янський народ. Болгари теж близько до нас, але язик у них, звичайно, дуже важкий. Хоча менталітет схожий.»

[Жінка, 46–65 років, Правобережжя]

«До 2014 року війни дуже багато було – це Росія, це Білорусія, вони були якось ближче. На початку повномасштабної, коли Польща відкрила нам всі ворота і всіх просто під своє крило брала, хто йшов, хто біг, хто їхав, то я вважаю, що

будучи в Польщі, приїжджаєш, дивишся, у них навіть вишиванки, як і в Україні. Я раніше так не думала, що настільки вони близькі. І не знаючи навіть зовсім мову, ти з ними розмовляєш, їх розумію, вони мене розуміють, тому що дуже багато українських слів, може трошки наголос не такий, але ж не знаючи мови, вони розуміють мене, я розумію їх. У них більше європейські взгляди, дуже багато переплелось, і дуже багато українців в Польщі, це теж впливає на поляків. Українці, вони вносять своє українське.»

[Жінка, 46–65 років, Правобережжя]

«Белорусы. У них такая же ситуация, как и у нас, в принципе, немножко в другом это всё. Часть людей тоже была вынуждена уехать, причём очень небольшая. То есть молодёжь, элита, интеллигенция, весь средний рабочий класс уехал. И тоже там так же всё просто. Те же самые проблемы. То есть, с визами со всеми, с паспортами, с документами. Так же, как и у нас, так и у них есть эти проблемы.»

[Чоловік, 25–45 років, Інші регіони]

«Якщо говорити про Європу, країни Європи, які нас оточують, то ментально ближчих за поляків у нас немає. Я була в кожній країні. І Румунія, Угорщина, Словаччина. Ментально ми дійсно найближчі до Польщі.»

[Жінка, 25–45 років, Інші регіони]

«На нас ніхто не схожий. Ми більше схожі на самих себе, чесно, бо ми українці, ми дуже своєнравные. Навіть схід і захід України. Ми вже різні. Ви розумієте, що навіть в своїй рідній Україні, побувши в різних регіонах, ми різні.»

[Жінка, 25–45 років, Інші регіони]

Відносини з Польщею та поляками респонденти ФГД окреслювали неоднозначно – це і сусіди, і партнери, і конкуренти водночас. Респонденти зауважували, що між сусідніми народами нерідко існує напруження та виникають конфлікти. Водночас для багатьох респондентів ключовим є те, що Україну та Польщу

об'єднує спільна загроза і ворог – Росія. Зростання напруги та конфліктів насамперед вигідне ворогу, Росія проводить інформаційні та психологічні операції і провокує зростання напруги.

З початком повномасштабної війни респонденти отримали більший досвід спілкування з поляками, оскільки були вимушені виїхати з України, досвід різний – і позитивний, і негативний. Суттєвої зміни у ставленні до поляків після початку повномасштабного вторгнення респонденти не зауважили. Помітною є зміна політичної комунікації в Польщі, що впливає на громадську думку і провокує негативне ставлення до українців.

«Це якась пропаганда, це з чимось пов'язане. Не може так бути, що сиділи, мовчали-мовчали, а зараз українці стали погані, з 12-го року вони раптом Бандеру згадали і тому подібне. Я думаю, що Росіяни однозначно там свої пальчики помокали.»

[Чоловік, 24–45 років, Галичина]

«Конкуренти, можна сказати. Вони не хочуть брати Україну в Євросоюз, не хочуть втрачати свої позиції там. Вони розуміють, що українці їх можуть багато в чому обійти. Тому вони якраз цього й не хочуть. Тому ці провокації із зерном і так далі. Підтримую, що все це провокації стосовно того, що і згадують і Бандеру. Я рахую, що раніше було нейтральне відношення. А з війною почалось оце перетягування ковдри. Всі хочуть частинку України собі.»

[Жінка, 24–45 років, Галичина]

«Мені здається, що вони вже втомились від нашої тої війни, що ми щось від них хочемо. Напевно, і ми би так ставились до другої країни, якщо би в нас така ситуація була. А чого я повинен давати? Ми би теж так задавали питання. І деколи я собі теж задаю питання: «А чого вони нам мають давати?». Чого нам мають давати? Ми теж

можемо щось робити, щось добиватись, щоб самим заробити.»

[Жінка, 46–65 років, Галичина]

«Президент Польщі використав невдоволення від українців, але економічного прибутку Польщі надають якраз наші переселенці.»

[Жінка, 46–65 років, Галичина]

«Сусіди, мені здається. Нам важко в сфері економіки і інших сферах з ними конкурувати, хіба що за рівнем IQ наших людей – тут ми можемо. Але там вони не реалізують себе настільки, наскільки можуть.»

[Чоловік, 25–45 років, Правобережжя]

«Я вважаю, що це сусіди, а з сусідами ніколи лаятися не потрібно, це по-перше. А по-друге, на жаль, у нас з Польщею є спільна русня, і тому ворог робить нас друзями. Ви ж розумієте, що якщо наш форпост впаде, то наступні будуть країни Балтії і Польща, бо там ще і Білорусь, це спільний кордон.»

[Жінка, 46–65 років, Правобережжя]

«Друг, але більш багатий друг, розумніший за нас, можливо. Якщо хочеш бути багатим і просунутим, то треба дружити з більш багатими людьми. Ми повинні дивитись на них і рівнятись, вчитись у них, щоб бути такими, як вони.»

[Чоловік, 46–65 років, Правобережжя]

«Польща – це добрий сусід, це друг, партнер і близький по ментальності народ. Ментально ми ближчі до Польщі, принаймні Західна Україна. Якщо говорити про Західну Україну – бо я буду говорити про Хмельницький.»

[Чоловік, 46–65 років, Правобережжя]

«Они соседи, с которыми мы вынуждены жить. Я раньше слышал про негативы. Сейчас вот из рассказов девушек я понял, что действительно всё ещё хуже, чем я слышал.»

[Чоловік, 46–65 років, Інші регіони]

«Союзники. Они там помощь нам выделяют денежную.»

[Жінка, 46–65 років, Інші регіони]

«Я скажу, чому вони союзники стали. Якщо Україна не встоїть, то їм буде хана. Если бы Путин пошёл не на Украину, а на страны Балтии, він би давно все захопив. І НАТО там би не допомогло. Вони чухались, «глибоке занепокоєння» і так далі. Ми – страховка їхня. Це так само, як гребля: якщо ця гребля встоїть, то вони всі будуть живі. Якщо греблю прорве, вибачте за таке порівняння... і вони латають цією своєю допомогою цю греблю, щоб вона

встояла після російської навали. Вони це все прекрасно розуміють.»

[Жінка, 46–65 років, Інші регіони]

«З примусу такі у нас друзі, сусіди. Якщо нас не стане, то і їх не стане. Брати по нещастю.»

[Чоловік, 46–65 років, Інші регіони]

«Вимушені до співпраці. Я не можу забути оце зерно висипане. Воно на крові нашій. Якби вони могли, вони би нас розірвали самі.»

[Жінка, 46–65 років, Інші регіони]

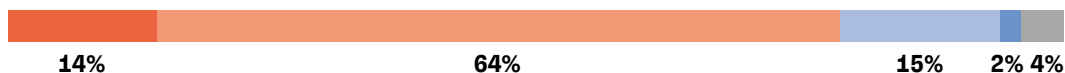
Оптимізм українців щодо очікуваної підтримки Польщею України на шляху до інтеграції з ЄС є досі значним, хоча рік від року поволі вщухає: загалом майже

4 з 5 українців безумовно або радше розраховують на таку підтримку. Істотних відмінностей по регіонах не спостерігається.

↓ ПИТАННЯ 34:

Як ви вважаєте, чи Польща буде надалі підтримувати Україну на її шляху інтеграції з ЄС?

2025

2024

2023

Так, безумовно

Радше ні

Важко сказати

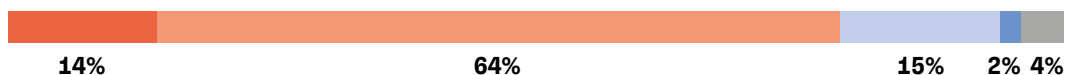
Радше так

Точно ні

↓ ПИТАННЯ 35:

Як ви вважаєте, чи Польща буде надалі підтримувати Україну на її шляху інтеграції з ЄС? За регіонами.

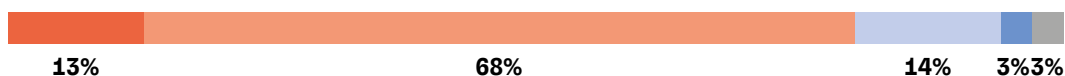
Загалом

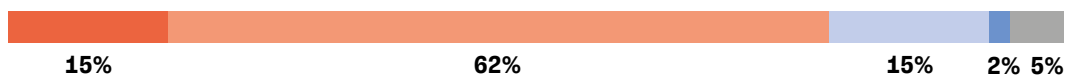
Галичина

Правобережжя окрім Галичини

Інші регіони

 Так, безумовно

 Радше ні

 Важко сказати

 Радше так

 Точно ні

Досить високими залишаються очікування українців щодо подальшої підтримки Польщі в боротьбі України з російським агресором – на неї розраховують **88%**

опитаних. Водночас частка тих, хто впевнений у безумовній підтримці, продовжує знижуватися – з **37%** у 2024 р. до **30%** у 2025 р.

↓ ПИТАННЯ 36:

А як Ви вважаєте, чи Польща буде надалі підтримувати Україну в боротьбі з російським агресором?

2025

2024

2023

Так, безумовно

Радше ні

Важко сказати

Радше так

Точно ні

Галичина стриманіше оцінює безумовність такої підтримки (23% проти 31% в інших регіонах), проте

й сумарно позитивні оцінки перевищують саме в Галичині – 94% (Правобережжя 92%, інші регіони – 84%.

↓ ПИТАННЯ 37:

А як ви вважаєте, чи Польща буде надалі підтримувати Україну в боротьбі з російським агресором? За регіонами.

Загалом

Галичина

Правобережжя

Інші регіони

Так, безумовно

Радше ні

Важко сказати

Радше так

Точно ні

Приблизно третина українців зовсім не цікавиться польським політикумом, і ще трохи менше третини знають імена політиків лише на слух, і не можуть дати їм оцінку.

Лідером із негативного ставлення серед запропонованих респондентам політиків є польський Президент Кароль Навроцький: скоріше негативно до нього ставляться аж **15%** українців, і ще **3%** – зовсім негативно.

Натомість головним симпатиком є польський прем'єр-міністр Дональд Туск, скоріше позитивно ставиться до нього кожен третій українець, і ще

13% – ставляться дуже позитивно. Він також є лідером за впізнаванням – не знають цього політика лише **22%**.

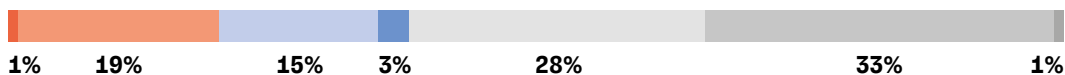
На другому місці за позитивними оцінками – Радослав Сікорський. **9%** оцінюють його дуже а **28%** – скоріше позитивно. **30%** опитаних не знають такого політика.

Ставлення до Ярослава Качинського є помірко-вано позитивним – сумарно **25%** позитивних оцінок і **6%** негативних. Проте більша частка респондентів (**35%**) не знають про нього, а третина знає, але не може оцінити.

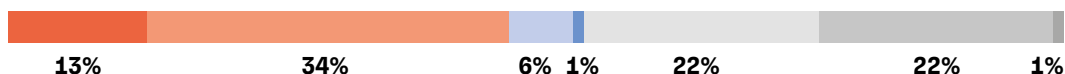
↓ ПИТАННЯ 38:

Чи знаєте таких політиків? Якщо знаєте – оцініть Ваше ставлення до них.

Президент Кароль Навроцький

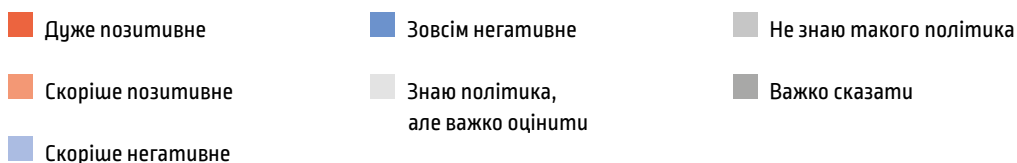
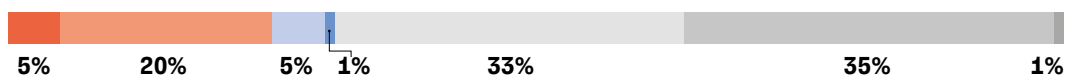
Прем'єр-міністр Дональд Туск

Радослав Сікорський

Ярослав Качинський

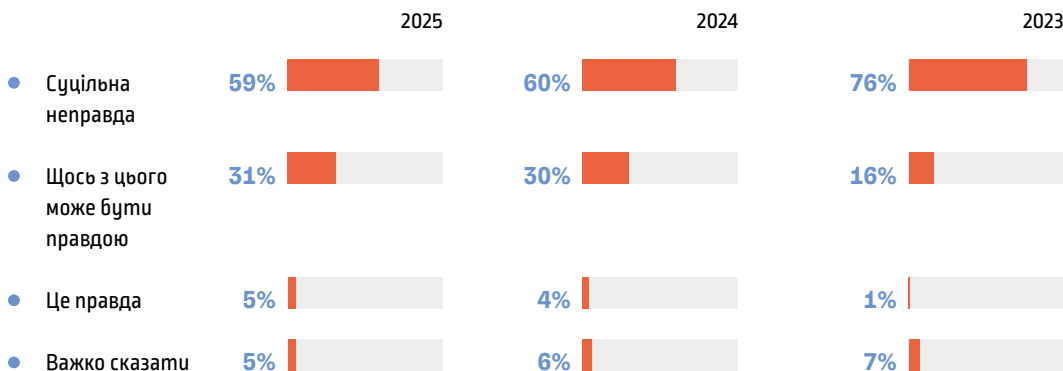

Як і в минулому році, більшість українців (59%) не довіряють окремим повідомленням в інтернеті про начебто агресивні плани Польщі щодо України та її бажання

захопити Західну Україну й перетворити Україну на польський протекторат. Таке критичне ставлення не залежить від регіону.

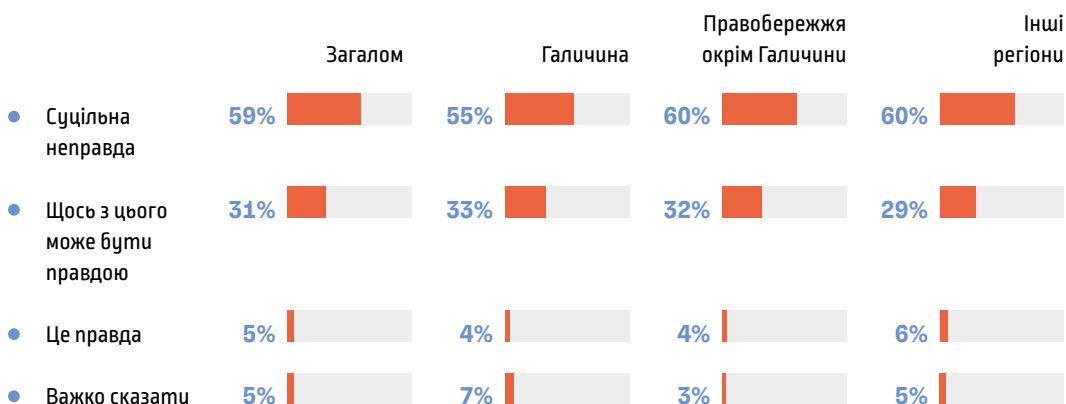
↓ ПИТАННЯ 39:

В інтернеті можна знайти повідомлення про агресивні плани Польщі щодо України, про бажання захопити Західну Україну й перетворити Україну на польський протекторат. Як ви гадаєте, наскільки правдиві такі повідомлення?

↓ ПИТАННЯ 40:

В інтернеті можна знайти повідомлення про агресивні плани Польщі щодо України, про бажання захопити Західну Україну й перетворити Україну на польський протекторат. Як ви гадаєте, наскільки правдиві такі повідомлення? За регіонами.

Більшість опитаних (57%) навіть не стикалася із такими повідомленнями в інтернеті або у медіа.

↓ ПИТАННЯ 41:

*Чи зустрічали Ви такі повідомлення в інтернеті або медіа?
За регіонами.*

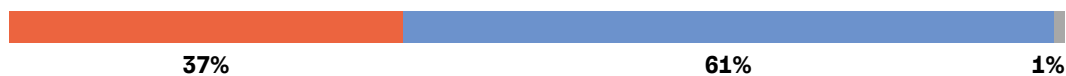
Загалом

Галичина

Правобережжя окрім Галичини

Інші регіони

Так

Ні

Не пам'ятаю

Основну інформацію про Польщу респонденти ФГД отримують із українських джерел, найчастіше згадували Телеграм-канали. Прямих згадок про наміри захопити Галичину респонденти в інформаційному просторі не зустрічали і вважають такі повідомлення радше інформаційними диверсіями Росії. Водночас респонденти згадували, що власне від поляків нерідко чули, що «Львів – це Польща» – така думка поширена серед поляків.

«Ходять такі слухи, так. Але нам це не бажано, я думаю. Я хочу, щоб була Україна наша. Приєднуватись ми ні до кого не хочемо. Я гадаю, що це міфи. Але в кожній якійсь розмові є якась доля правди. Даром це так не ходить.»

[Чоловік, 24–45 років, Галичина]

Респонденти не дуже добре ознайомлені з польськими політиками. Глибокого занурення респондентів у польську політику не спостерігається. Багато учасників знають Анджея Дуду, якого вважають другом України. Нового президента Кароля Навроцького знають не всі респонденти, поширеною є думка, що він негативно налаштований до українців та України.

Деякі респонденти згадували політиків та діячів минулих років – Леха Валенсу, Леха та Ярослава Качинських. Багато респондентів пам'ятають, що у Росії впав літак з польським президентом та високопосадовцями, і вважають, що це влаштувала Росія. Майже в кожній групі респонденти згадували Папу Римського Івана Павла II, який був великим другом України.

«Взагалі нічого не знаю про них. Не цікавлюсь їхньою політикою. Деся там в наших новинах якщо щось говорять, то чую від наших. Взагалі нічого про них не знаю. Я не знаю, в наших новинах, мені здається, що мало інформації про них.»

[Жінка, 24–45 років, Галичина]

«Про Туска ще щось чула, про Навроцького взагалі нічого не знаю. Просто не знаю. Не встигла, не слідувала. І мені здається, що якщо читати лише наші новини чи дивитись, цікавитись, я не стикаюсь з тим,

щоб багато розповідали щось про Польщу, про наших сусідів.»

[Жінка, 46–65 років, Галичина]

«Качинський. То брат того, що загинув в тій авіакатастрофі. І Туск теж пов'язаний з тою їхньою авіакатастрофою. Як поляки говорили: чому він один не сів в той літак? Поляки кажуть, що Туску не довіряють, тому що він мав теж летіти в тому літаку. Але він запізнився, і не полетів. І взагалі весь уряд Польщі загинув. І тільки Туск лишився живий.»

[Чоловік, 24–45 років, Галичина]

«З приводу Навроцького. Коли обирали його, десь в новинах проходило, що він має антиукраїнську таку позицію. Напевно, через те, що він дуже акцентує увагу на якраз таки ОУН-УПА. Мені здається, що проплачений, з більш такими проросійськими інтересами, або протиукраїнськими інтересами.»

[Чоловік, 46–65 років, Правобережжя]

«Я думаю, що він більш сповідає свої інтереси. І ось він зняв допомогу, що давали українцям. Тепер оп'ята відновив. Я думаю, що, перш за все він думає про себе, про свій рейтинг. А про українців він думає в саму последню чергу. Я думаю, що полякам не вигідно, щоб українці добре жили. Тому що ми їх задавим своїм зерном, своїм цим усім. Вони стануть на нас працювати, а не ми на них.»

[Жінка, 46–65 років, Правобережжя]

«Не дуже сліdkую, але чомусь Анджеєм Дуду, мені подобався більше, ніж цей президент. Хоча ніби ще не ясно, який наступний, але мені чогось... якісь такі очікування були. Я думала, що може бути гірше, погіршення стосунків України і Польщі. А про те, що літак був впад і загинули всі, це, звісно, я чула. А так особливо не сліdkую за сучасною їхньою політикою.»

[Жінка, 25–45 років, Інші регіони]

«Я можу сказати за польського... такий відомий святий, як на нинішній час, Папа Іван Павло II. Кароль Войтила. Він так само був поляк. Він був в Україні. Якби він жив в нинішній час, то він зовсім не так би відносився до України, як теперішні Папи Римські в часі війни. Що вони і сюди, і туди. Цей би дійсно став на бік України.»

(Жінка, 46–65 років, Інші регіони)

Незважаючи на напружені стосунки, поточну політичну кон'юнктуру і конкуренцію, Польща, на думку респондентів, і надалі буде підтримувати Україну у військовому та економічному плані, а також на шляху до вступу в ЄС і НАТО. Респонденти вважають, що партнерство буде збережено, оскільки найважливішими є безпекові чинники, Україну та Польщу об'єднує спільний ворог. Багато респондентів вважають, що конфлікти та протиріччя в польсько-українських стосунках розпалює саме Росія.

«Якесь партнерство все одно буде. Ми сусіди, політично та економічно дуже пов'язані з міжнародною економікою.»

(Жінка, 24–45 років, Галичина)

«Спільні моменти залишаться, поки не буде взаємного пробачення і припинення претензій. А економічно Польща отримує теж великі вигоди від аеропорту Жешув, транспортування і так далі. Хоча Україна – великий аграрний конкурент для Польщі. Тому вони не будуть проти вступу, хоча будуть висувати постійно якісь вимоги безкінечні. Як і Угорщина, і Словаччина, і найближчі наші сусіди. Україна все ж таки

конкурент для них. Але підтримка буде продовжена.»

(Чоловік, 24–45 років, Галичина)

«Це політична гра, політичні рейтинги, політичні маніпуляції. Хотілося, щоб було адекватне ставлення до спільної проблеми, війни з русньою. Щоб знешкодити такого поганого сусіда. А тоді, можливо, якісь незалежні експертизи щодо історичних всіх трагедій. Ви ж розумієте, що вони ж не просто так піднімають це питання. Можливо, вони захочуть якесь відшкодування. Це все треба вирішувати незалежними експертами на якомусь державному рівні. І, можливо, на якихось спільних домовленостях. Це важко сказати, бо зараз війна.»

(Чоловік, 46–65 років, Правобережжя)

«Якщо ми говоримо про військову співпрацю, то це на даний момент пріоритет захисту їх усіх від нашого сусіда. Це комплекс економічний, політичний і технологічний.»

(Жінка, 46–65 років, Правобережжя)

В неї немає вибору, окрім як нам не допомагати. Це моя думка. Вони полізуть далі – Росіяни. Я хочу сказати про всю Європу. Якщо вона за нашою спиною договориться з Росією, нас можуть кинути. І кинути дуже жорстко. Це такий вже сценарій самий... негативний. Думаю, буде допомога по-любому. І будуть вони допомагати»

(Жінка, 25–45 років, Інші регіони)

Складна історія стосунків українського і польського народів знаходить своє виявлення також у питанні відчуття провини та відповідальності за події в минулому одних перед одними. Так, загалом близько

30% українців вважають, що поляки повинні відчувати провину перед українцями. При цьому серед галичан таких аж **45%**, що значно більше за інші регіони (Правобережжя – **31%**, інші регіони – **26%**).

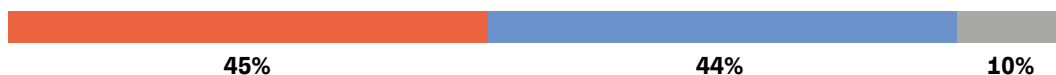
↓ ПИТАННЯ 42:

Чи вважаєте ви, що поляки повинні відчувати провину перед українцями за певні події з минулого? За регіонами.

Загалом

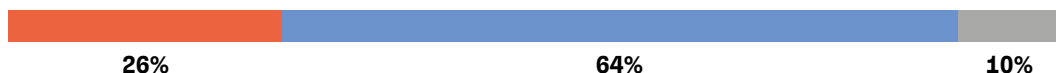
Галичина

Правобережжя окрім Галичини

Інші регіони

■ Так

■ Ні

■ Не знаю

Щодо відчуття провини українців перед поляками, то тут лише кожен п'ятий українець вважає, що воно має бути. Жителі Галичини дещо частіше відповідали

ствердно на це запитання – **23%** проти **17%** на Правобережжі і **20%** в інших регіонах.

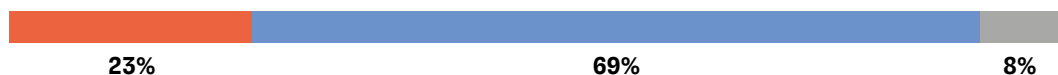
↓ ПИТАННЯ 43:

А чи вважаєте ви, що українці повинні відчувати провину перед поляками за певні події з минулого? За регіонами.

Загалом

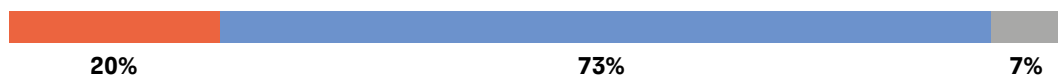
Галичина

Правобережжя окрім Галичини

Інші регіони

■ Так

■ Ні

■ Не знаю

Проте, попри описану вище асиметрію відчуття історичної провини, більшість українців (54%), все таки підтримують ідею взаємного вибачення поляків і українців за певні події з минулого, заради покращення відносин і вирішення історичних суперечок. Водночас доволі значна частка (40%) не бачить сенсу у вибаченнях з боку жодної зі сторін.

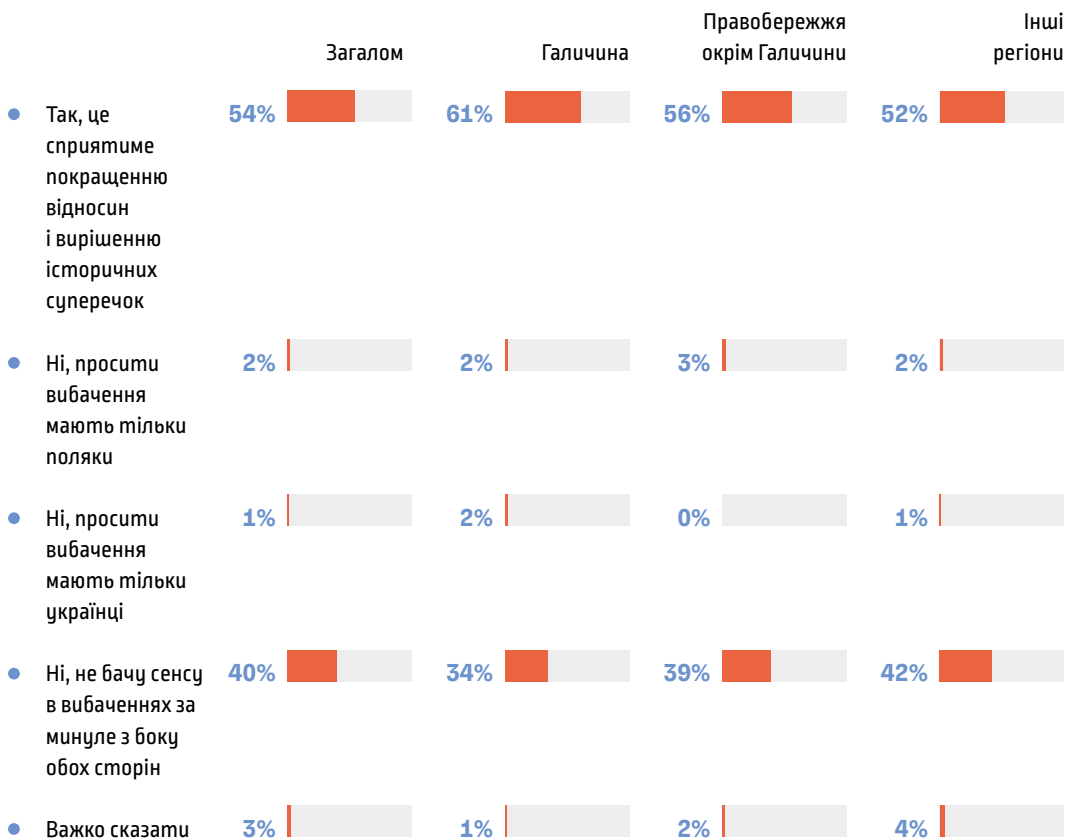
Позиції про односторонню відповідальність поширені мінімально: лише 2% вважають, що вибачатися мають тільки поляки, і 1% – що лише українці.

В цьому питанні також жителі Галичини мають позицію, яка дещо відрізняється від інших регіонів. Ідею взаємного вибачення підтримали 61% із них, тоді як серед жителів Правобережжя цей показник становить 56%, а в інших регіонах – 52%.

Загалом в цьому питанні домінує прагнення до взаємного хоч і символічного порозуміння і прагматичне небажання повертатися до історичних конфліктів.

↓ ПИТАННЯ 44:

Чи підтримуєте ви ідею взаємного вибачення поляків і українців за певні події з минулого? За регіонами.

Респонденти ФГД підтримують ідею взаємного прощення поляків та українців один одному, адже історично поляки та українці мали непрості відносини. Щодо провини, то багато респондентів схильні вважати, що сучасні українці та поляки не несуть відповідальності за події минулого. Вони притім указували, що історія важлива, її треба вивчати і намагатися дивитися на події об'єктивно. Заразом підкреслювано, що український народ довгий час зазнавав поневолення від польського народу, відтак це призводило до бунту та збройного спротиву в різних століттях, внаслідок чого гинули як поляки, так і українці. З відповідей респондентів, однак, випливає, що повинен бути історичний діалог, можливо, з долученням третіх сторін, а вже з певністю жодна із сторін не повинна диктувати і нав'язувати іншій свою інтерпретацію подій.

«Тільки у взаємному... Не так, що ми стаємо на коліна. Краще руки потиснути і сказати, що забули і живемо далі. А не піднімати якість старе... і зараз сварити нас і з поляками. Я думаю, що то до добра не дійде.»

(Жінка, 24–45 років, Галичина)

«Я маю на увазі, щоб вони своє нам не нав'язували, а ми їм своє. А те, що було, то було і то і зараз є. І знову буде історія за 50–100 років. Хто буде винних шукати в цій війні?»

(Чоловік, 46–65 років, Галичина)

«А чого ви так рахуєте, що хтось має якусь провину? Я думаю, що ні. А що ми змінимо? 80 років з гаком пройшло. Що ми зараз комусь доведемо? Хто писав правду, хто неправду? Це важко. Було вже спокійно зарито. Ніхто не чіпав це. Для когось це потрібно, що починають відновлювати? Я думаю, що на даний час москалі пускають такі метастази, щоб робити нестабільність між двома країнами.»

(Жінка, 46–65 років, Галичина)

«Польщі теж є за що вибачитися. Тобто це взаємне примирення.»

(Жінка, 25–45 років, Правобережжя)

«Моя особиста думка стосовно вибачень. Вибачення просити за те, що було колись, і історично зараз важко розібратись, а хто ж там що... А ось прийняти і спільні дії, дні пам'яті, якісь заходи. Щось спільне для того, щоб всі розуміли. А роздмухувати через все через стільки років – це політично для того, щоб ворожнечу між людьми посіяти. Примиритись і день пам'яті якийсь зробити. Спільні дії для того, щоб сказати, що це спільна трагедія.»

(Жінка, 25–45 років, Інші регіони)

«Я вважаю, що повинні бути просто дні пам'яті загиблих і з тої сторони, і з нашої сторони.»

(Жінка, 25–45 років, Інші регіони)

«Понять и простить», как говорится, исторический факт. Никуда от него уже не денешься. Но мы живём в современном мире. Если вспоминать всё, что было, столько много лет назад, более 80 лет назад, то как дальше могут существовать народы? Озлобленность такая. Просто приносит дань, дни памяти делают. Президенты встречаются. Вшановувати пам'ять загиблих і з тої, і з тої сторони.»

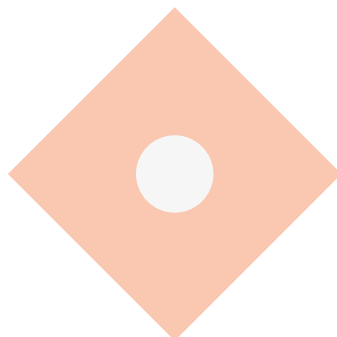
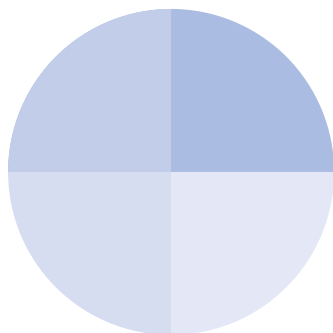
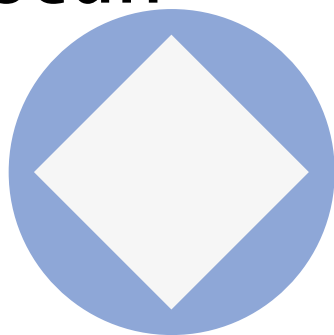
(Чоловік, 25–45 років, Інші регіони)

«Я считаю, что сейчас, когда идёт война с Россией, поднимать эту тему – это всё-таки преступление. Надо эту тему, мне кажется, оставить на потом на мирное время. Потому что сейчас эту тему поднимают только политики, которые себе хотят завоевать какую-то дешёвую славу, и всё.»

(Чоловік, 46–65 років, Інші регіони)

Ставлення до окремих аспектів польсько-українських відносин

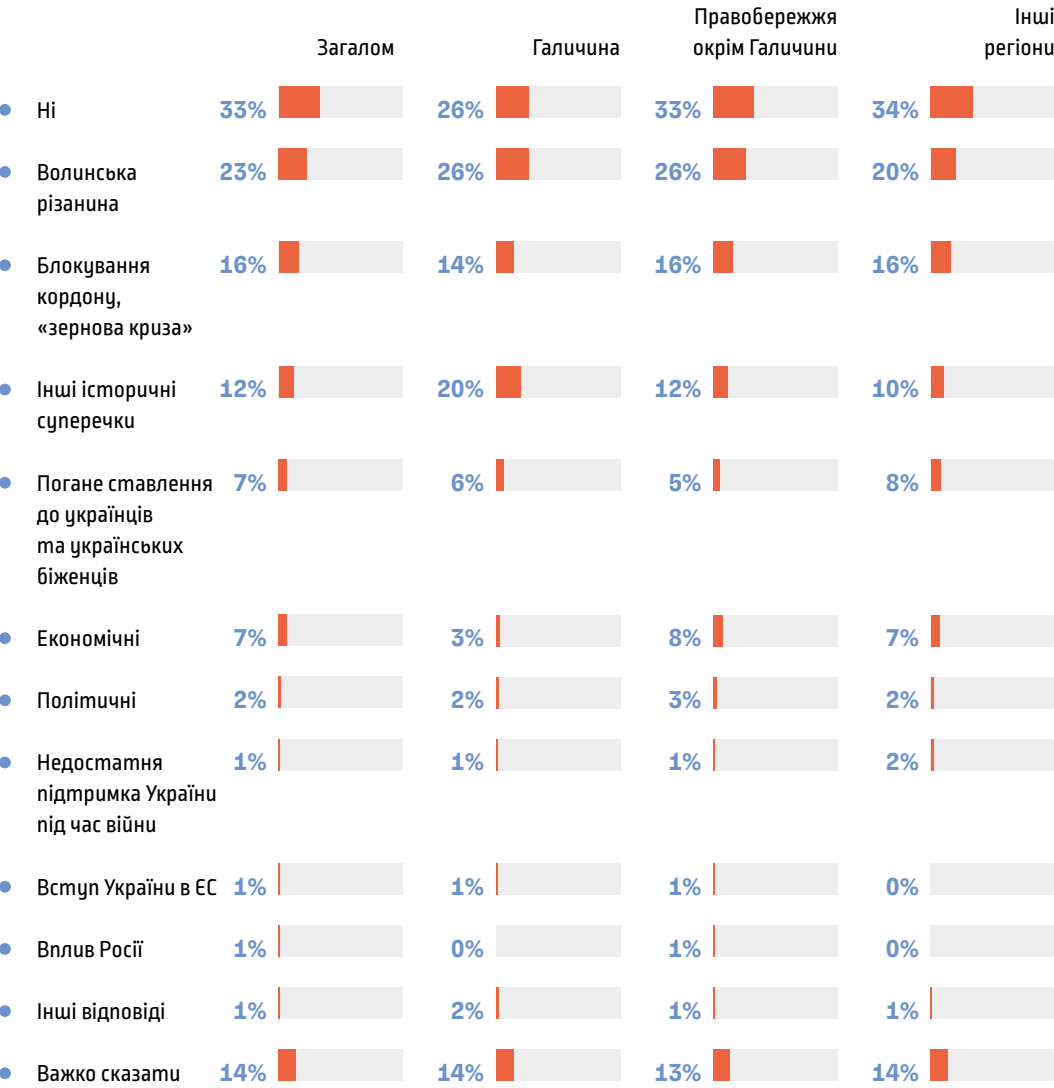

Третина українців не бачать значних суперечок у польсько-українських відносинах, **14%** вагаються з відповіддю. Серед тих, хто визначився, найчастіше згадуються історичні питання: Волинська різанина (**23%**) та інші історичні суперечки (Степан Бандера, територіальні питання, події II світової війни) – **12%**.

Економічні та сучасні політичні конфлікти сприймаються менш значущими: блокування кордону та «зернова криза» була згадана у **16%** відповідей, погане ставлення до українців та українських біженців – **7%**, економічні суперечки – **7%**, політичні розбіжності – **2%**.

↓ ПИТАННЯ 45:

Чи бачите Ви якісь вагомі суперечки у польсько-українських відносинах? За регіонами.

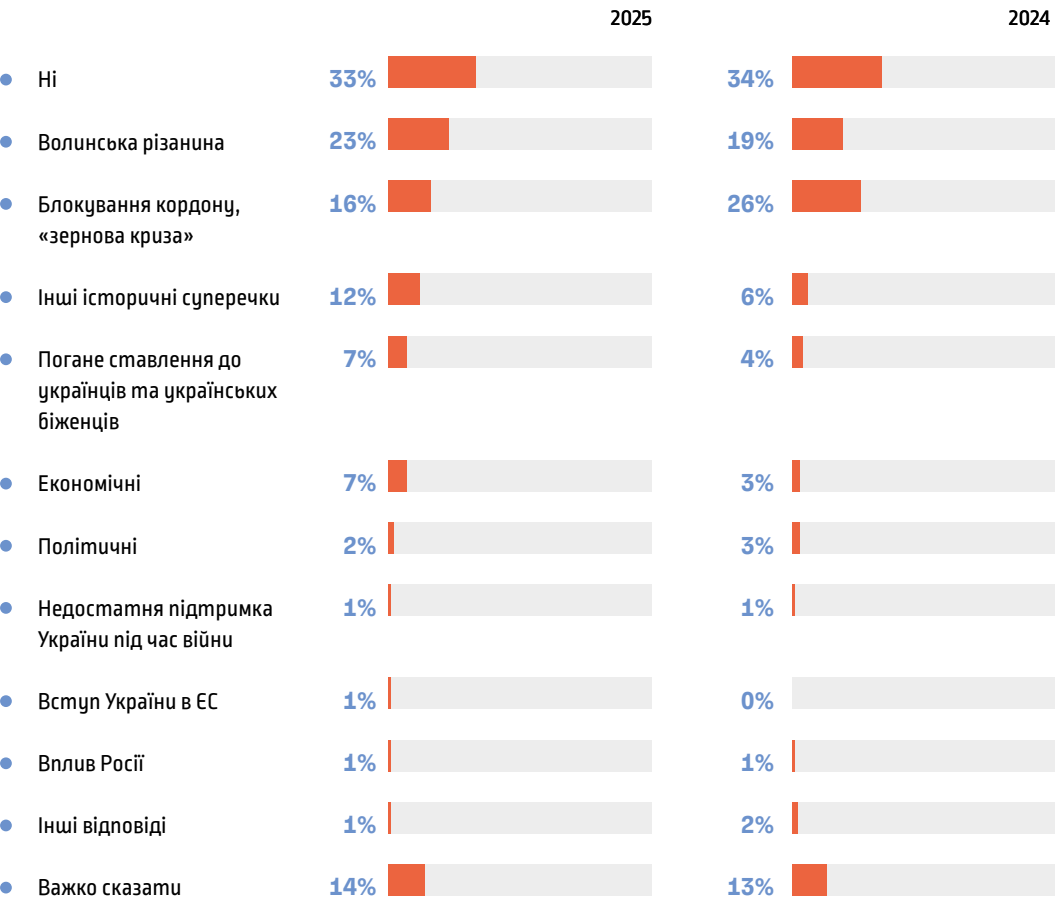

Динаміка з 2024 по 2025 рік показує певні зміни в сприйнятті суперечок. Частка тих, хто називає Волинську різанину в якості вагомої суперечки у польсько-українських відносинах, зросла з 19% в 2024 році до 23% в 2025 році, тоді як згадування блокування кордону

та «зернової кризи» відповідно зменшилась з 26% до 16%. Інші історичні суперечки також стали більш помітними – з 6% у 2024 році до 12% у 2025, що свідчить про поступове зростання уваги до історичного контексту у громадській свідомості.

↓ ПИТАННЯ 46:

Чи бачите Ви якісь вагомі суперечки у польсько-українських відносинах?

До речі, про одну з найбільш відомих історичних подій, яка лідирувала в минулому питанні, а саме про «Волинську трагедію» чи «Волинську різанину», у 2025 році дуже добре знає майже третина українців (31%), і ще 57%

чули про неї. Це загалом більше, ніж було у 2024 році (88% проти 81%), і ця обізнаність зростає вже кілька років поспіль.

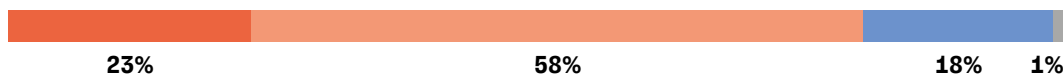
↓ ПИТАННЯ 47:

Чи ви чули про події часів Другої світової війни відомі історикам як Волинська трагедія або Волинська різанина?

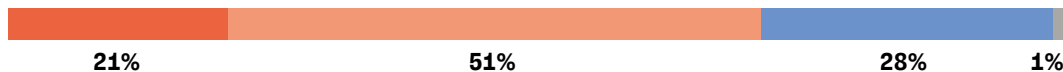
2025

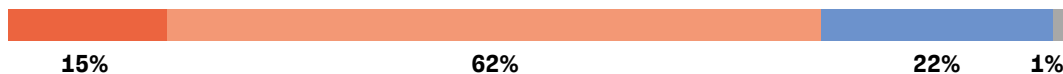
2024

2023

2022

Так, дуже добре знаю про це

Так, щось чув/чула, але не впевнений/на

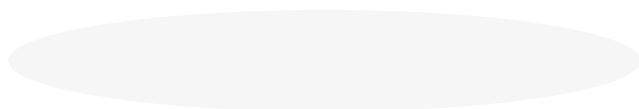
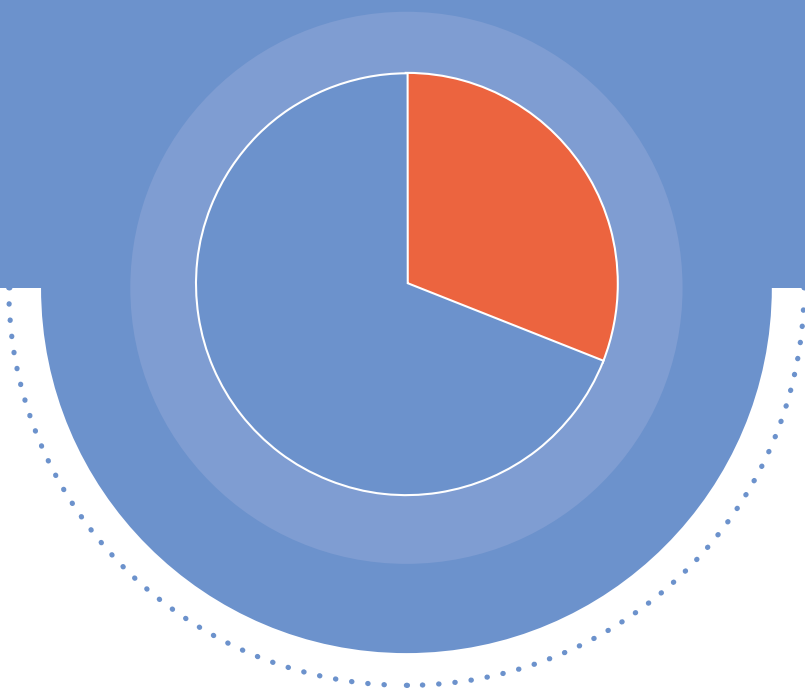
Ні

Важко сказати

Чи ви чули про події часів Другої світової війни відомі історикам як Волинська трагедія або Волинська різанина?

Так, дуже добре знаю про це

31%

Обізнаність галичан у цьому питанні дещо вище, ніж у жителів інших регіонів: **39%** галичан знають про ці події дуже добре, тоді як серед жителів Правобережжя таких **34%**, а в інших регіонах – **28%**.

↓ ПИТАННЯ 48:

Чи ви чули про події часів Другої світової війни відомі історикам як Волинська трагедія або Волинська різанина? За регіонами.

Загалом

Галичина

Правобережжя окрім Галичини

Інші регіони

■ Так, дуже добре знаю про це

■ Так, щось чув/чула, але не впевнений/на

■ Ні

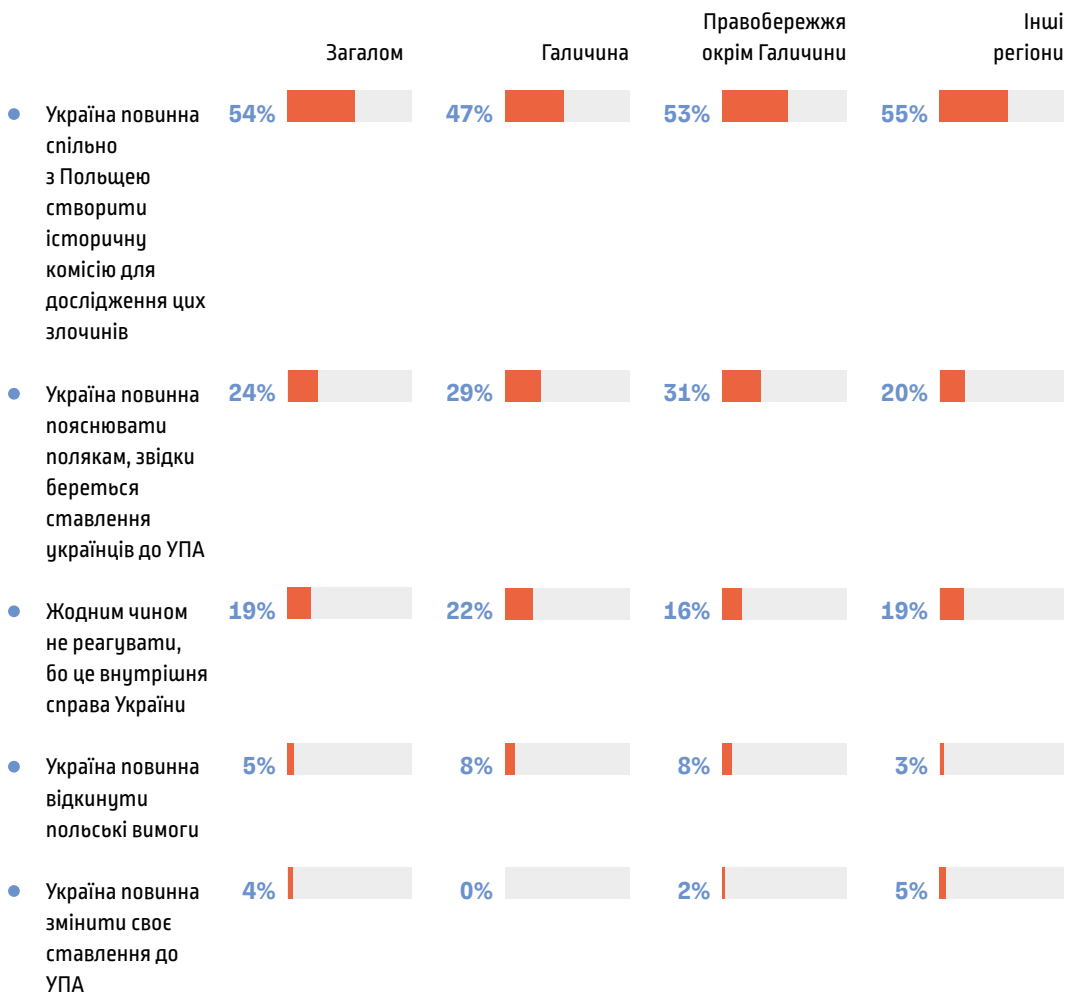
■ Важко сказати

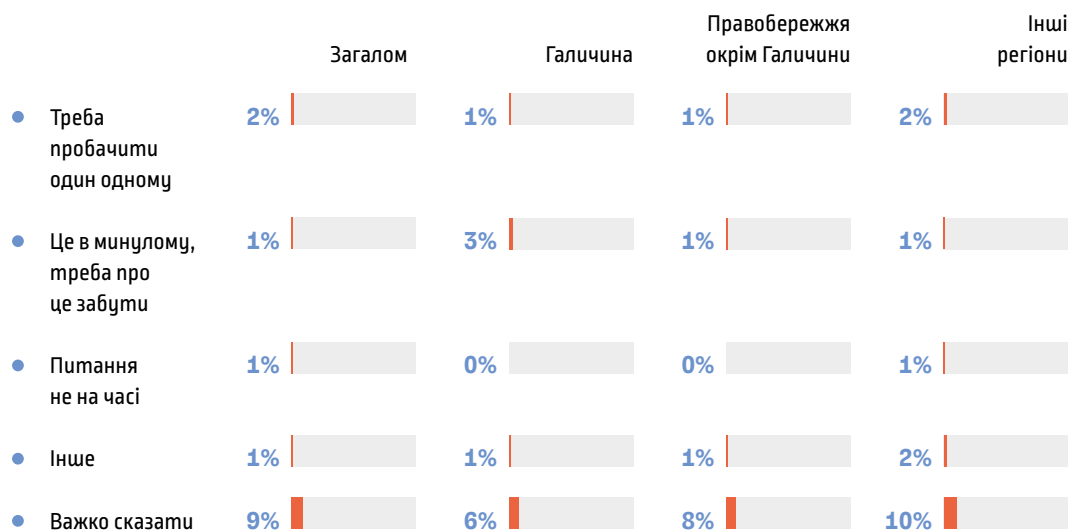
У Польщі очікують, що Україна змінить своє ставлення до УПА, яку звинувачують у вбивстві десятків тисяч поляків на Волині та в Галичині. Думки українців щодо того, як Україні потрібно на це реагувати, розділилися, проте більшість (54%) вважає, що Україна повинна спільно із Польщею створити історичну комісію для дослідження цих злочинів. Кожен четвертий

українець, натомість, вважає, що Україна повинна пояснювати полякам, звідки береться ставлення українців до УПА, а кожен п'ятий стверджує, що це внутрішня справа України і реагувати на це не потрібно. Абсолютна меншість українців (4–5%) зайняла категоричні позиції як щодо відкидання польських вимог, так і щодо зміни ставлення до УПА.

↓ ПИТАННЯ 49:

У Польщі очікують, що Україна змінить свою позицію щодо УПА, яку звинувачують у вбивстві кількох десятків тисяч поляків на Волині та в Галичині. Як Україна повинна на це відреагувати? За регіонами.

Тема конфліктів, точок напруження і неприязні у польсько-українських відносинах піднімалася спонтанно під час усіх ФГД, динаміка і емоції були достатньо напруженими. Підсумуємо суперечності та різні виміри нинішнього конфлікту.

Загалом респонденти схильні вважати, що сьогоднішні суперечки у польсько-українських відносинах здебільшого підігріває і використовує Росія. Це є елементом її системної інформаційної війни проти України і загалом Європи та Заходу.

Так, респонденти з Галичини та Правобережжя згадували, що дражливі теми Волинської різанини, ОУН та УПА, Степана Бандери почали активно підніматися десь після Помаранчевої революції. Коли певні теми, які в минулі десятиліття не піднімалися, раптово виникають, то це наводить на думку, хтось робить таке спеціально, з якоюсь метою.

Респонденти часто пригадували, що в 2010 році в Росії упав літак з представниками польської влади, це не було для багатьох з них випадковістю — вважали, що таким чином Росія послабила потенційний спротив польського суспільства подальшим етапам інформаційної війни, підготувала для неї ґрунт. На думку респондентів, Росія системно працює з громадською думкою в Польщі та має своїх агентів впливу, адже Росії вигідно, щоб українські борці з радянським режимом за незалежну Україну були визнані у Польщі терористами чи фашистами.

Іншою причиною напруження в польсько-українських відносинах є сама пам'ять про історію та власне польсько-українські конфлікти в минулому, які досі позначаються на ставленні поляків до українців на побутовому рівні і спричиняє конфлікти. Зазначається, що в приватних розмовах поляки нерідко сприймають українців стереотипно — як людей «другого сорту», некваліфіковану робочу силу, негідну заробляти стільки ж, скільки поляки. Дехто згадує також, що серед частини польського суспільства не зникло ставлення до західної України як до польських земель і що подекуди можна навіть зіткнутися з територіальними претензіями щодо прикордонних українських областей. Як країна ЄС, Польща є більш економічно розвинутою, і українці вимушені їхати на заробітки, часто погоджуючись на не завжди належні умови праці, оплату тощо, і це є чинником взаємного напруження.

На думку респондентів на прикордонних територіях і Польщі, і України зберігається історична пам'ять про конфлікти і взаємну ворожнечу поляків та українців, про боротьбу українського народу проти польських культурних та соціально-економічних утисків, які призводили до взаємного насильства у різних масштабах. Про це розповідали в сім'ях дітям батьки, діди, бабусі. Конфлікти минулого накладаються на сьогодення і загострюють суперечності.

Українці воліють не зачіпати такі болючі теми, як Волинська трагедія («Волинська різанина») під час

війни, вважаючи, що історична правда про події Другої Світової війни не може цілковито вийти на яв без відкриття російських архівів. Натомість зазначається, що у Польщі ця тема піднімається гостро, і пересічний поляк може спитати українця, що він думає про ці події. На думку респондентів, в питаннях про діяльність ОУН-УПА загалом і подіях Волинської трагедії зокрема, ймовірно, не останню роль відіграла радянська каральна структура НКВД і, можливо, німецька окупаційна влада, які провокували польсько-українські збройні конфлікти і злочини проти мирного населення. Наголошується, що так складні події мають досліджувати історики, ці теми не повинні піднімати політики. На публічному рівні має відбутися взаємне примирення. Обговорення таких тем на побутовому рівні часто спричиняє гострі конфлікти і суперечки.

Багато респондентів стверджує, що у часи Другої Світової війни радянські спецслужби вміло маніпулювали історичними фактами, проводили спецоперації, приховували архіви, тому деякі міфи, сконструйовані НКВД в той час, досі існують і використовуються сучасною російською пропагандою – спадкоємицею радянських підходів та методів. Так, постать Степана Бандери була демонізована в часи СРСР і наразі є основним міфом про український нацизм. У такий спосіб вони вказують на те, що й інші усталені інтерпретації подій можуть бути спотвореними, а правда й досі залишається не розкритою.

Взаємні переселення поляків і українців у завершальний період Другої світової війни та в наступні роки становлять важливу сторінку польсько-української історії. Повоєнний кордон був проведений штучно: багато поляків мешкало на територіях сучасної України, а українців – на землях сучасної Польщі. Сотні тисяч людей були переселені, причому багато з них загинув. Водночас сприйняття цього кордону як штучного не породжує серед респондентів прагнень до його перегляду – такі ідеї вважаються небезпечними й такими, що ведуть до воєн, подібних до збройної агресії Росії проти України.

На думку респондентів поховання загиблих у польсько-українських конфліктах треба досліджувати, ідентифікувати, вшановувати. Правду не варто ховати, але оскільки це болюча тема, слід уникати гострих формулювань, як-от «вбивці», уникати символіки, яка може спровокувати конфлікт в нинішньому часі.

Респонденти з деокупованих територій розповіли, що після того як до них додому заходили Росіяни

і шукали «прихильників Бандери» чи навіть самого Бандеру (!), вони вирішили поцікавитися історією, щоб зрозуміти, чому Росіяни так його ненавидять. Деякі респонденти, зокрема російськомовні, зі Сходу та Півдня говорили, що досліджували історичні джерела, щоб сформувати власну неупереджену думку і позбавитися від радянських стереотипів і впливу. І дійшли висновку, що лідери ОУН-УПА є борцями за незалежність, а в світлі подій сьогодення війни – для українців вони є героями.

Деякі респонденти не цікавляться такими темами, а деякі зі школи або з розповідей старших родичів дізнаються, що це вагомі постаті в українській історії. Водночас будь-яка війна породжує насильство, і окремі підрозділи УПА могли скоювати злочини проти мирного населення, зокрема поляків; усі злочини мають бути засуджені, це неуприпустимо. Непокарані злочини породжують насильство навіть через століття – про це свідчить нинішня війна Росії проти України. Окремі респонденти повторювали оцінки поширені у радянські часи, що ОУН та УПА є злочинцями, бандитами і не є героями, бо героями Другої Світової / Великої Вітчизняної є радянські воїни.

Респонденти, що не є істориками та не цікавляться історією, мало обізнані про давніші історичні конфлікти між Польщею та Україною у 20-ті роки ХХ ст., у часи ЗУНР та УНР, коли Україна зазнала поразки в боротьбі за незалежність, тож і не могли оцінити роль С. Петлюри. Про гайдамаччину та «Уманську різанину» респонденти знають з творчості Тараса Шевченка, ці події сприймаються як бунт українців проти польського поневолення, панщини. Окремі респонденти згадували, що ватажки та учасники повстання були жорстоко покарані, загинуло багато українців і багато поляків, збереглися історичні місця та пам'ятки про ті трагедії, жертви були з обох сторін.

Це уривчасті знання, радше віддалені асоціації та алюзії, що підтверджують розуміння респондентів глибини та складності польсько-українських відносин: проблеми і конфлікти існували століттями. Вони вважають, що Україна століттями боролася за незалежність і продовжує боротися зараз. Довгий час Україна була оточена ворогами, і респонденти не хочуть згадувати давню ворожнечу з іншими народами, а воліють думати, що в нинішній війні Росії Україна має друзів та партнерів. І одним з таких друзів, попри усі складнощі, є Польща.

На думку респондентів всторично зумовлені й часом свідомо посилювані напруження і конфлікти загострюються через чисельно значну присутність українців в Польщі, яка стрімко зросла під час повномасштабного вторгнення. Відтак природним чином виникає конкуренція за ресурси — соціальні пільги та виплати для українських біженців, фінансові ресурси, житло, робочі місця, місця у школах, садках тощо. Тригером також може бути й мовне питання, адже не всі українці вивчають і володіють польською мовою, частина з них є російськомовними. Як і в кожному народі, серед українців є різні люди, трапляються випадки негарної поведінки українців щодо поляків.

Українців у Польщі так багато, що поляки побоюються політичного гуртування української діаспори і представництва в парламенті. На побутовому ґрунті це виливається у конфлікти, в яких поляки можуть казати українцям, щоб ті їхали до України.

Ще один чинник напруги — відкритий на час війни ринок ЄС для української продукції, в т.ч. для сільськогосподарської продукції. Відтак Україна є потенційним економічним конкурентом для Польщі, тож потенційний вступ України до ЄС створює економічні ризики.

Всі згадані чинники створюють тригерні точки існуючих і потенційних конфліктів та напружень на різних рівнях, які, на думку респондентів, використовують в своїх інтересах недоброчесні політики-популісти у Польщі, частина з яких, не виключено, є агентами російського впливу.

Незважаючи на системні непорозуміння та напруження, загроза з боку Росії, на думку респондентів, переважає усі згадані негативи і має спонукати Україну та Польщу шукати порозуміння та зміцнювати співпрацю. Тим паче, що тільки завдяки співпраці з Європейськими партнерами Україна може вистояти у війні проти Росії. Респонденти зауважують, що Росія веде гібридну війну супроти Європи і Заходу, і в т.ч. провокує різного роду конфлікти і непорозуміння.

Респондентам важко було говорити про завершення війни і перемогу України — ситуація є невизначеною. Чинником перемоги — є міцне партнерство і військова та фінансова допомога Європи. У респондентів було мало віри в дієвість мирного плану та успішні мирні переговори — немає довіри до того, що Росія буде дотримуватися мирних домовленостей навіть за умов компромісу з боку України.

Респондентам хотілось би вірити, що війна найближчим часом може завершитися, одним зі сценаріїв

є економічне послаблення чи політична криза в Росії, але це також надто непевні орієнтири. За відсутності прогнозів, усі респонденти наприкінці говорили про стійкість і надію на кращий для України сценарій.

«Блокування кордону. Було блокування кордону фермерами. Мені здається, що це штучно було зроблено з їхньої сторони. Але там, як я думаю, що там і був російський слід в тому всьому. Тому що до того не було, а то так в один момент почалось це блокування кордонів, висипання зерна. Це просто, розумієте, підризна діяльність їхніх теж була.»

[Жінка, 46—65 років, Галичина]

«Наскільки так прабаба чи баба розказувала. Колись українці збирались на Пасху і мали святкувати Пасху, і тоді в церкві мала правитись служба божа. І в той час поляки хотіли наших в церкві спалити. З наших хтось довідався, і спалили їм ціле село. Я думаю, що це мусило підігріватись кимось, третьою стороною.»

[Жінка, 24-45 років, Галичина]

«Бабця моя народилась в 18 році. Її дитинство пройшло, там юність за Польщі. Вона ходила в польську школу. Наприклад, коли говорили за поляків, десь по телевізору показували якийсь культурний заклад, 70—80-ті роки, моя бабця просто виходила. Вона не могла дивитись на тих поляків.»

[Жінка, 46—65 років, Правобережжя]

«Між поляками і українцями завжди є хтось, між двома конфліктуючими сторонами є хтось, кому це вигідно. Просто треба шукати третю сторону, кому це вигідно. В різні зрізи часу це були різні люди. Якщо ми зараз говоримо про конкретну якусь подію чи загалом. Ось зараз в сучасності це вигідно Росії, щоб послабити, зробити, щоб не було ніяких об'єднань.»

[Чоловік, 24—45 років, Галичина]

«В той час русским було вигідно, щоб порізали українці поляків, а поляки українців. Але все одно винні, я вважаю, в цій ситуації поляки. Вони ж прийшли до нас. Вони поводитись, як окупанти в той час, особливо ця армія.»

(Чоловік, 46–65 років, Галичина)

«По максимуму розсекретити архіви секретні, звичайно люди не розповідають всю інформацію. Якщо за цим стояв ще якийсь німецький чи австрійський генштаб, бо ми ж всі якби вийшли із різних імперій, і та ж Польща знялася з ярма іще Австро-Угорської, і Російській імперії. Треба якось примиритись, вирішити, був конфлікт, він привів до багатьох жертв, але, щоб цього не повторювалося.»

(Чоловік, 46–65 років, Правобережжя)

«Армія Крайова, а наші були УПА. І вони знали, щоб в спину німцям нічого не було, давайте ми їх посваримо: Армію Крайову і УПА. Щоб вони між собою перебилися, щоб вони послабили свої, щоб армія стала слабшою.»

(Жінка, 24–45 років, Галичина)

«Річ Посполита, там, де були українці, де були україномовні українці. Там були поляки. Вони українців не вважали за рівних. Привілеї, якщо і давали, то тільки полякам. Землю давали тільки полякам. Українцям ні в якому разі. Почалась війна. Поляки не могли контролювати вже ці землі. А відповідно, коли не можуть контролювати, Україна повстала.»

(Жінка, 24–45 років, Галичина)

«Я вважаю, що всі вони любили Україну, всі хотіли свободи для України. І всі так, як вони бачили, так вони і боролись. Настільки вони могли, настільки і боролись. Для мене вони... Так, може вони не ті шляхи вибирали, як от Бандера, так? Він йшов тим шляхом, яким він бачив на той час.»

(Чоловік, 46–65 років, Правобережжя)

«Мені насаджували, щоб я побачила фільм «Волинь», я його побачила. Причина конфлікту, як по мені, це дискримінаційна політика Польщі до українців з 1920 року. На Волині, з, по—моєму, 400 шкіл, залишилось лише дві. Я вважаю, що це одна з причин конфлікту.»

(Жінка, 46–65 років, Правобережжя)

«По поводу Волинской трагедии, то есть, это опять же делили земли, делилось вот всё такое. То есть украинцы отстаивали свои земли, которые принадлежали им. А поляки считали, что это их земля. Из-за этого происходят все войны, как и сейчас. То есть, у нас то же самое, практически так повторяется. Вот один наш сосед считает, что это их земля исконно русская. А вот то, что вот здесь живёт народ украинский уже сколько лет, то есть это никто не видит.»

(Чоловік, 25–45 років, Інші регіони)

«Цю тему теж роздували НКВС, вони перевдягались то в українців, то в поляків. І робили свою справу. І після цього всього чого ж ми стали бандерівцями. Тому що вони на цьому показували, на фоні пропаганди ще радянської дуже жорстко.»

(Жінка, 46–65 років, Інші регіони)

«Прошло 80 років. І що ми змінимо? Сідати, розмовляти, домовлятись. І бути дружніми з поляками. Та й все. А що робити? Нам зараз ворожнеча не потрібна ні в якому разі.»

(Жінка, 46–65 років, Правобережжя)

«Вони мовчать за Катинський розстріл, де вагонами вивозили польських офіцерів, і Росіяни їх розстрілювали в лісах Смоленщини. Але вони про це мовчать. Вони мовчать про те, що їхній президент авіакатастрофу отримав, знову ж таки, над лісами Смоленщини. Те, що їм зараз це вигідно, або вигідно комусь, знову ж таки,

сучасній третій стороні, то, напевно, і розпалюється ця тема.»

[Чоловік, 24–45 років, Галичина]

«Була Українська повстанська армія, наша українська, яка боролась за свободу і незалежність України. Так? А вони так само мали Армію Крайову, яка так само боролась проти німців і русских. То чого вони мають своє щось визнавати, а ми своє не маємо визнавати?»

[Чоловік, 24–45 років, Галичина]

«Ми маємо дійсно все симетрично. І вибачитись симетрично, і прийняти ці симетрично звісно. І щось я хотіла додати. І про жертви теж. Зараз українці говорять, що була приблизно однакова кількість з обох сторін, то не є проблема, щоб взяти поляків, розкопати, захоронити в Польщі. Чи, навпаки, українців там і захоронити в Україні. Я думаю, що то проблема стоїть в кількості осіб. І я якась, напевно, правда написана в історії. І тому воно таке ось є. Я чула про те, що оці цифри загинлих під час цієї трагедії перебільшені. Дуже перебільшені.»

[Чоловік, 24–45 років, Галичина]

«Треба збирати з Європейського Союзу, з Америки істориків, дослідників. І щоб, наприклад, в цю Волинську різню, давайте я скажу про неї. Щоб розв'язати цю проблему раз і назавжди. І ще на рахунок Степана Бандери і Шухевича. Я вважаю, що це є наші національні герої, именно як ми ще із Західної України. Я нічого не можу сказати поганого і так само.»

[Жінка, 24–45 років, Галичина]

«Я думаю, що на даний час москалі пускають такі метастази, щоб робити нестабільність між двома країнами.»

[Чоловік, 46–65 років, Правобережжя]

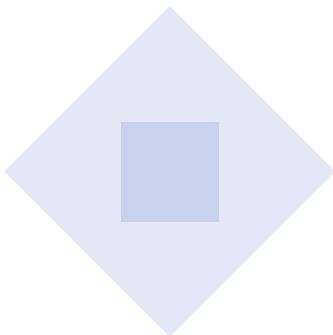
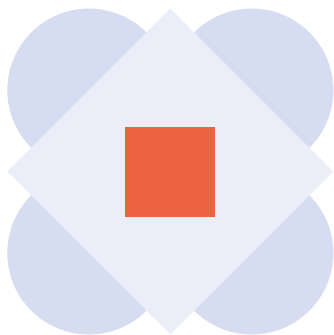
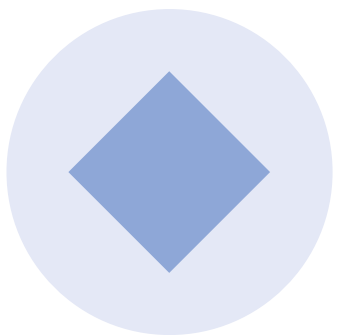
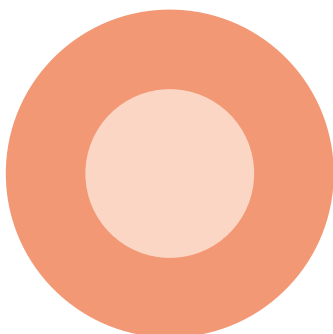
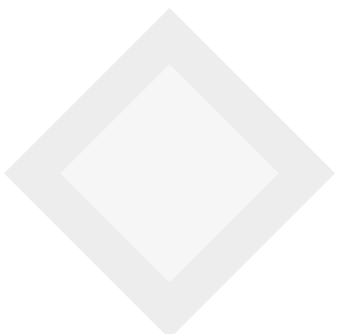
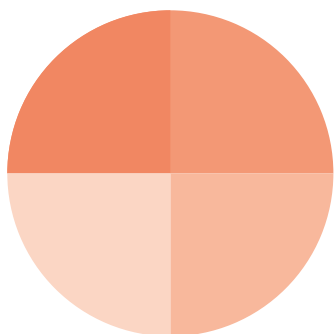
«Нам в Україні взагалі проблема. То від тої Польщі звільнялись, то Бандера від Радянського Союзу, від тієї Радянського засилля. У нас така не дуже хороша, позитивна історія. У нас постійно були якісь проблеми. І наслідки є різні.»

[Чоловік, 25–45 років, Правобережжя]

Примітки

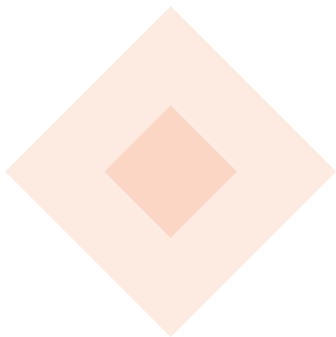
Примітки

Примітки

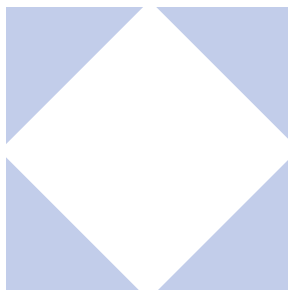

Пропонуємо Вашій увазі черговий звіт з досліджень громадської думки в Україні, присвячений сприйняттю Польщі та поляків, підготовлений на замовлення Центру Мєрошевського українською соціологічною дослідницькою компанією «Info Sapiens». На відміну від хвиль досліджень з серпня 2022 року, жовтня 2023 року та листопада 2024 року, нинішнє опитування містить також висновки, отримані в результаті фокус-групових досліджень. Поглиблені інтерв'ю дають змогу глибше зрозуміти суспільні настрої українців, пов'язані з так званими «польськими темами».

Центр Мєрошевського

вул. Ясна 14/16а
00-041 Варшава, Польща
www.mieroszewski.pl

Центр Мєрошевського – державна юридична особа, утворена на основі закону Сейму та діє під наглядом Міністерства культури та національної спадщини Республіки Польща. Місія Центру – ініціювати, підтримувати і здійснювати діяльність, адресовану народам Східної Європи, зокрема українцям, білорусам, грузинам і молдаванам, щоб зміцнити незалежність їхніх держав на тлі російських спроб ревізії кордонів й відновлення регіональної гегемонії, підтримувати процеси, спрямовані на побудову зрілої демократії, наблизити їх до євроатлантичних структур та розбудовувати зв'язки з Польщею. Діалог із росіянами залишається в сфері зацікавлень Центру, проте, з політичних та моральних міркувань, він обмежується особами й інституціями, які однозначно засудили російську агресію.